

Diplomadolgozat

Hallgató:
Bálint Ágota

2025

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
KAPOSVÁRI CAMPUS
PÉNZÜGY MESTERKÉPZÉS

Az Európai Unió országok importtevékenységeinek elemzése

Belső konzulens: Koroseczné Dr. Pavlin Rita

Belső konzulens intézete/ tanszéke: Magyar Agrár-
és Élettudományi Egyetem, Kaposvári Campus,
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet,
Befektetés, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Hallgató: Bálint Ágota

Képzési hely: Kaposvár, Csíkszereda

2025

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK.....	6
1. NEMZETKÖZI KERESKEDELEM	8
1.1 Kína szerepe a nemzetközi kereskedelemben	8
1.2 Nemzetközi kereskedelem elméletei és előnyei	9
2. AZ EURÓPAI VÁMUNIÓ BEMUTATÁSA	11
2.1 Az Európai Unió kialakulása	11
2.2 Az Európai Unió kereskedelempolitikája	12
2.3 Az Európai Unió mint vámunió, fogalma és jelentősége	14
3.3.1 A Tanács szerepe a nemzetközi kereskedelemben	15
2.4 Az Európai Unió vámrendszerének alapjai	16
2.4.1 A közös vámtarifa rendszere.....	17
2.4.2 Vámeljáráások és vámkedvezmények az Európai Unión belül és kívül	18
2.5 Az Európai Unió kereskedelmi szabályok.....	19
2.6 Az Európai Unió kereskedelmi megállapodásai	21
2.7 Az adók és vámok hatása az Európai Unió és a harmadik országok közötti kereskedelemre	25
2.8 Európai Unióban: a kisértékű importhoz kapcsolódó vámmentesség szabályai	26
2.9 Kínából és Európai Unió kereskedelmi jellemzői	27
2.10 Vámháború az USA és az Európai Unió között.....	29
3. ALKALMAZOTT MÓDSZEREK	31
4. AZ EURÓPAI UNIÓ IMPORTJÁNAK ELEMZÉSE	32
4.1 Az Európai Unió importstruktúrájának elemzése	32
4.1.1 Az Európai Unió bevételeinek megoszlása	32
4.1.2 Az Európai Unió import vám bevételeinek alakulása 2003 és 2023 között.....	33
4.1.3 GDP aránya a beszedett vámbevételek alapján 2014 és 2024 között	34
4.1.4 Az EU27 országainak importadatai: Intra- és Extra-EU összehasonlítás	37
4.1.5 Európai Unión kívüli árukereskedelem fő kereskedelmi partnerek szerint 2020 és 2024	39
4.1.6 Nemzetközi árukereskedelm alakulása az Európai Unió 2014 – 2024.....	41
4.1.7 Fő import termékek az Európai Unióban 2014 - 2024	43
4.1.8 Az Európai Unió – Kína import volumenének alakulása.....	45

4.1.9	Az Európai Unió áruforgalma Kínával 2024.....	46
4.1.10	Az Európai Unió Kínával folytatott kereskedelme termékcsoporthoz szerint 2024 ...	47
4.1.11	Az Európai Unió és Kína közötti legnagyobb forgalmú áruk 2024 – ben.....	48
4.1.12	Kínával folytatott kereskedelem Európai Unió országoként	50
4.1.13	Az Európai Unióba Kínából érkező vámmentes termékek aránya 2022 -2024 között 51	
4.2	Magyarország és Románia importstruktúrájának áttekintése	52
4.2.1	Magyarország és Románia az Európai Unió csatlakozás utáni időszak import vám bevételeinek alakulása.....	52
4.2.2	Magyarország és Románia importjának alakulása 2014 – 2024 között.....	54
4.2.3	Magyarország és Románia az áruk és szolgáltatások importjának aránya a bruttó hazai termék (GDP) százalékában	55
4.2.4	Magyarország és Románia vámbevételeinek aránya a GDP arányában 2014 és 2024 között	56
4.2.5	Magyarország és Románia legnagyobb import partnerei 2024	57
4.2.6	Magyarország és Románia Kínai import alakulása 2014 – 2024 között.....	60
4.3	Jövőbeni előrejelzés az import alakulásáról az Európai Unió, Magyarország és Románia esetében Winter – modell segítségével	61
5.	KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	64
6.	ÖSSZEFOGLALÁS.....	66
7.	IRODALOMJEGYZÉK	67
	ÁBRAJEGYZÉK LISTÁJA	71

BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK

A diplomadolgozatom témája az Európai Unió importtevékenységének elmezése, különös hangsúlyt fektetve a kínai import hatására, mint az Európai Unió, mint az általam választott két ország összehasonlításában. Az általam választott két ország jelen esetben Magyarország és Románia. Témaválasztásom során kulcsfontosságú szerepet játszott, hogy olyan témát válasszak dolgozatom témájaként, amely jelenlegi is aktuális a világgazdaságban. Úgy gondolom, hogy az Európai Unió tagállamok számára a külkereskedelem kulcsfontosságú tényező a gazdasági növekedés elősegítésében, a munkahelyteremtésben és a technológiai fejlődésben. Különösen így van ez Romániában és Magyarországon, ahol a külkereskedelmi kapcsolatok jelentősen befolyásolják a gazdasági teljesítményt és a versenyképességet. Az Európai Unió csatlakozás alapjaiban változtatta meg mindkét ország külkereskedelmi stratégiáját, új lehetőségeket teremtve a közös piac és a vámunió révén, de számos új kihívást is hoz. Ezek közé tartozik a felerősödő globális verseny, a külpiacoktól való megnövekedett függés, valamint a kereskedelempolitika kiigazításának szükségessége. A világgazdasági folyamatok és az integrációs kötelezettségek együttes hatására Románia és Magyarország külkereskedelme dinamikus változásokon ment keresztül, különös tekintettel az importtevékenység fejlődésére. Ezek a változások tükrözik a két gazdaság nyitottságának mértékét, és azt, hogy az Európai Unió vámuniójához való csatlakozás milyen mértékben befolyásolta kereskedelmi struktúrájukat. Emellett kiemelt figyelmet érdemel a vámbevételek alakulása, amelynek GDP - hez viszonyított aránya a külkereskedelem nemzetgazdasági hatásának fontos mutatója. Románia és Magyarország esetében különösen érdekesnek és forró témának tűnik Kína importfüggőségének vizsgálata. Az ázsiai országok gazdasági felemelkedése és az ebből fakadó importáramlás jelentős hatással volt a két ország külkereskedelmi mérlegére és kereskedelmi partnerségeik átalakulására. Ezért az elemzés során részletesen tanulmányoznom kell a legfontosabb kereskedelmi partnerek szerepét, az import dinamikáját, valamint azt, hogy a vámuniós tagság és a világgazdasági folyamatok hogyan befolyásolják mindkét ország külkereskedelmi szerkezetét.

Dolgozatom elméleti része két fő témát jár körül: a nemzetközi kereskedelem általános kérdéseit és az Európai Vámunió működését. Először megvizsgálom Kína szerepét a globális kereskedelemben, majd bemutatom a nemzetközi kereskedelem elméletét, különös tekintettel a komparatív előnyökre és a liberalizáció előnyeire. Ezt követően részletesen elemzem az Európai

Unió kereskedelempolitikáját, a vámunió rendszerét, a közös vámtarifákat, a vámeljárásokat és a kereskedelmi megállapodásokat. Különösen érdekelnek az Európai Unió Kínával való kapcsolatai, valamint Magyarország és Románia importfüggősége. Az utolsó részben a globális kihívásokat elemzem, beleértve az Európai Unió - USA vámháborút. Az elméleti rész alapot ad a gyakorlati elemzéshez, különös tekintettel az Európai Unió gazdasági nyitottságának és alkalmazkodóképességének vizsgálatára. A dolgozat gyakorlati részében az Európai Unió, valamint Magyarország és Románia importszerkezetét elemzem. Bemutattam az Európai Unió vámbevételeinek alakulását 2014 és 2024 között, a kereskedelmi partnerek és a főbb importtermékek alakulását, különös tekintettel a Kínával folytatott kereskedelemre. Részletesen tanulmányoztam az import, a vámbevételek, a GDP arány mutatóinak alakulását és a legfontosabb kereskedelmi partnereket Magyarországon és Romániában. A gyakorlati rész zárásaként előrejelzéseket készítek a jövőbeli import várható alakulására a Winter modell segítségével.

Kutatásaim során a szükséges információkat nagy részben szakirodalomból szereztem, de számos szakkikk is segítségül szolgált, illetve hivatalos weboldalak, valamint a gyakorlati rész elkészítéséhez nagyban hozzájárult az Eurostat, amely minden szükséges adattal rendelkezett, amelyet feltudtam használni a kutatásaim során

Jelen dolgozat célja az Európai Unió Magyarországra és Romániára irányuló importtevékenységének elemzése, különös tekintettel az Európai Unió csatlakozás óta bekövetkezett változásokra. A tanulmány az importált áruk összetételét, mennyiségét és alakulását, valamint a vámunióhoz és a közös piachoz való csatlakozásnak a két ország külkereskedelmi szerkezetére gyakorolt hatását, ezen belül a vámbevételek GDP - hez viszonyított arányát vizsgálta. Különös figyelmet fordít a legfontosabb kereskedelmi partnerek, különösen az Európai Unión belüli és azon kívüli országok szerepére, a köztük lévő kapcsolatok alakulására, illetve a Kína importfüggőségét, gazdasági kockázatait és lehetőségeit, valamint a helyi iparágak versenyképességére gyakorolt hatását tárgyalja. Végül Magyarország és Románia külkereskedelmi kapcsolatainak és gazdasági nyitottságának összehasonlító elemzése annak érdekében, hogy átfogó képet kapjunk mindkét ország külkereskedelmi helyzetéről a vámuniós tagság alapján.

1. NEMZETKÖZI KERESKEDELEM

A nemzetközi kereskedelem az áruk, szolgáltatások és tőke határokon átnyúló cseréjét jelenti, amely meghatározó szerepet játszik a gazdasági növekedésben, az ipar fejlődésében és a globalizáció elősegítésében. A kereskedelem előnyei közé tartozik a komparatív előnyök kihasználása, a piacok bővülése és a technológiai innovációk gyorsabb terjedése. (Krugman P., & Obstfeld M., 2009) A nemzetközi kereskedelmi elméletek megvilágítják, miért lényeges a nemzetközi kereskedelem az országoknak. Ismertetik a világkereskedelem felépítését, segítik a gazdaságpolitika megfogalmazását. A világgazdasághoz hasonlóan a kereskedelmi elméletek is állandóan változnak, fejlődnek. (Elekes A., 2018)

Tartalma szerint a kereskedelmi megállapodás lehet:

- Gazdasági partnerségi megállapodások: afrikai, karibi és csendes-óceáni országokkal, amelyek célja a partnerországok fejlődésének támogatása
- Szabadkereskedelmi megállapodások: fejlett és feltörekvő gazdaságokkal, amelyek elsőbbségi hozzáférést biztosítanak egymás piacaihoz, és lehetővé teszik a piacok kölcsönös megnyitását
- Társulási megállapodások: ezek a megállapodások képezik néhány szélesebb körű politikai megállapodás alapját.

Az Európai Unió köt néha nem preferenciális kereskedelmi megállapodásokat is, mint például a tágabb értelemben vett megállapodásokhoz, például a partnerségi és együttműködési megállapodásokhoz kapcsolódóan. A kereskedelmi megállapodásokról való tárgyalások során mindig az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikkének¹ megfelelően járnak el. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025)

1.1 Kína szerepe a nemzetközi kereskedelemben

Az elmúlt évtizedekben a globalizáció alapjaiban változtatta meg a nemzetközi kereskedelmet, lehetőséget teremtve a piacok összekapcsolására és az országok közötti gazdasági

¹ A 218. cikk az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározza azokat az eljárásokat és hatásköröket, amelyek az uniós intézményeket illetik meg az Európai Unió és a nem uniós országok vagy nemzetközi szervezetek közötti megállapodások megtárgyalása és megkötése során.

interakció kiterjesztésére. Különösen meghatározó szerepet játszott Kína, amely a világ egyik legnagyobb exportőre lett. Az európai piacra való beáramlása jelentős kihívásokat és lehetőségeket is rejt magában. Kína gazdaságpolitikáját nagyrészt a geopolitika határozza meg, nem pedig a pusztán közgazdasági elmélet. Az ország célja, hogy felzárkózzon a globális partnerségekhez, és ezt egyre szilárdabb befektetési és kereskedelmi stratégiával érje el. (Szabó D. és Trautmann L., 2021) A kínai termékek és befektetések jelentősen alakították Európa gazdasági szerkezetét. Néhány posztoszocialista tagállam, különösen Magyarország és Lengyelország, a kínai mobil tőkebefektetések fontos célpontjává vált. (Fazekas G., 2021.) Kína európai jelenléte gazdasági előnyökkel járhat, de függőséget is teremthet, és sebezhetővé teheti az ellátási láncokat. Az Európai Unió ezért olyan alternatívákat dolgozott ki, mint például a „Global Gateway” stratégia az infrastruktúra fejlesztésére és új kereskedelmi kapcsolatok kialakítására. (Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, 2022.)

1.2 Nemzetközi kereskedelem elméletei és előnyei

A nemzetközi kereskedelem előnyeit számos elméleti tendencia magyarázza, amelyek közös alapelvei az, hogy az erőforrásokat hatékonyabban lehet felhasználni az exportáló országokon keresztül és az import hozzájárul a belső kínálat bővítéséhez, így a termékek szabad mozgása a nemzetközi munkamegosztásban való részvétel révén hozzájárul a jólét növekedéséhez mindenhol. Az üzleti vállalkozások részt vesznek a nemzetközi munkamegosztásban annak érdekében, hogy közvetlen (abszolút és viszonylag) és közvetett előnyöket élvezzenek a természeti és gazdasági feltételek közötti különbség alapján. A „Ricardo-elmélet” a termelékenység rátákat hangsúlyozza, a „Heckscher-Ohlin” modell a termelési tényezők különböző kínálatát hangsúlyozza, a növekedés elmélet pedig az export szorzók hatását hangsúlyozza, ami növeli a termelést és a foglalkoztatást. A gyakorlati alkalmazás során a komparatív előnyt a „Balassa komparatív előny” módszerével elemezzük, amely az egyes országok relatív versenyelőnyét méri a devizakibocsátási mutatók és az export teljesítmény alapján. A komparatív előny dinamikusan változik az új termelési tényezők, a technológia, az igények és a gazdaságpolitikai környezet változásainak megjelenésével. Ezért elengedhetetlen, hogy a vállalatok folyamatosan figyelemmel kísérjék és előrejelezzék ezeket, mivel ezek hiánya hátrányosan befolyásolhatja a külső piaci teljesítményt. A nemzetközi kereskedelem közvetett előnyei közé tartoznak a fejlettebb termelési folyamatok, a technológiák és irányítási módszerek adaptálása, a nagyobb piacokon történő eredményesebb termelés, a külső

piacokon a verseny ösztönző hatásai és a belső gazdasági egyensúlytalanságok gyors megoldása. Mindezek hozzájárulnak a regenerációs folyamat gazdaságosabb feltételeinek megteremtéséhez, ezáltal erősítve a nemzetgazdaság versenyképességét és hosszan tartó fenntarthatóságát. (Dankó L., 2009)

2. AZ EURÓPAI VÁMUNIÓ BEMUTATÁSA

2.1 Az Európai Unió kialakulása

Az európai politikusok a második világháború véres eseményeit szeretnék megátolni Európában, ezért kezdeményeznek egy együttműködést, ami a jövőbeni Európai Unió alapja lesz. (Az Európai Unió hivatalos portálja, 2025) Ez az időszak jelentette egy nemzetek feletti egység létrehozására irányuló folyamat kezdetét, amely végül az Európai Unió megalakulásához vezetett. 1951 - ben a Schuman-nyilatkozatot követően létrejött az Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK), amelynek hat alapító ország volt a tagja: Németország, Franciaország, Olaszország, Belgium, Hollandia és Luxemburg. Ez megteremtette a további integráció alapjait. 1957 - ben a Római Szerződés létrehozta az Európai Gazdasági Közösséget (EGK) és az Euratomot, tovább szélesítve az ezen országok közötti együttműködést. Az 1960 - as évekre megalakult az Európai Szabadkereskedelmi Társulás, 1968 - ra pedig vámuniót hoztak létre. Az 1970 - es években történtek az első bővítések, és 1979 - ben bevezették a közvetlen európai parlamenti választásokat. Az 1980 - as években Görögország, Spanyolország és Portugália csatlakozott, és elindult az Erasmus - program. Az Európai Unió hivatalosan 1993 - ban jött létre a Maastrichti Szerződéssel, amely a közös valuta, a biztonságpolitika és a szorosabb együttműködés alapjait is lefektette. Az Unió az 1990 - es években tovább bővült a schengeni térség és az euró bevezetésével. Az ezt követő szerződések, köztük az 1997 - es Amszterdami Szerződés és a 2007 - es Lisszaboni Szerződés tovább reformálták az Európai Uniót. Jelentős bővítésekre került sor számos volt szovjet blokkbeli ország csatlakozásával, amelyek 2013 - ban Horvátország csatlakozásával tetőztek. Az Egyesült Királyság azonban 2016 - ban megszavazta az Európai Unióból való kilépést, a Brexit néven ismert folyamatot, amely 2020 - ban fejeződött be.

Ábra 1: Az Európai Unió tagországai

Forrás: Az Európai Unió hivatalos portálja, 2025

A fenti Ábra 1 látható a színessel jelölt országok esetében, hogy jelenleg az Európai Unióhoz tartoznak, amely jelenleg 27 országból áll, és a további bővítésről jelenleg is folynak a tárgyalások. (Telefónica cikke alapján, 2024). További tárgyalások folynak Albániával, Bosznia - Hercegovinával, Észak - Makedóniával, Grúziával, Moldovával, Montenegróval, Szerbiával, Ukrajnával és Törökországgal. (Az Európai Unió hivatalos portálja, 2025)

2.2 Az Európai Unió kereskedelempolitikája

Az Európai Unió a világ egyik legnyitottabb gazdaságával rendelkezik, és a legnagyobb egységes piaccal büszkélkedhet, mely nagyban befolyásolja az Európai Unió külkereskedelmét. 1999 és 2010 között az Európai Unió külkereskedelme megduplázódott, ami már a Bruttó hazai termék(Gross Domestic Product – GDP) 30 százalékát teszi ki. Az Európai Unió kulcsszerepet játszik tagállamainak kereskedelempolitikájában, és egységes fellépésének hála jobb tárgyalási

pozícióval bír nemzetközi partnerekkel szemben. A kereskedelmi egyezmények révén az Európai Unió előnyös hozzáférést biztosít a globális piacokhoz, mely elősegíti a gazdasági növekedést és munkahelyek létrehozását. Az Európai Unió külkereskedelmi politikája az ipar és üzleti szféra támogatására irányul, mely segíti a cégeket az uniós piacra lépésben. A Kereskedelmi Világszervezettel való együttműködés által az Európai Unió aktívan részt vesz a globális kereskedelmi szabályok kidolgozásában, ahol az átláthatóság és a szabályok betartása a legfőbb szempont. (Az Európai Unió hivatalos portálja, 2025)

Az Európai Unió kereskedelempolitikája a Kereskedelmi Világszervezet megalakulása óta folyamatosan igazodott a globális gazdasági viszonyokhoz és a nemzetközi kereskedelem kihívásaihoz. 1996 - ban Sir Leon Brittan, az akkori Európai Bizottság tagja, egy átfogó kereskedelempolitikai dokumentumot dolgozott ki, amelynek célja az uniós exportőrök versenyképességének növelése volt. Ebben az Európai Unió a vámcsökkentések, a mezőgazdasági liberalizáció és a nem vámjellegű akadályok felszámolása révén a multilaterális és bilaterális kereskedelmi feltételek javítását tűzte ki célul. Az Unió aktívan közreműködött az információs technológiai termékek vámmentességéről szóló megállapodás kialakításában, valamint az új Kereskedelmi Világszervezet - forduló elindításában is.

Ebben az időszakban az Európai Unió a bilaterális és regionális kereskedelmi megállapodások területén is jelentős lépéseket tett. Elsődleges célja az európai szomszédos országokkal való preferenciális kapcsolatok kialakítása volt, amelyet társulási szerződésekkel és a cotonoui egyezmény révén valósított meg. Emellett bevezette az új általános vámpreferenciális rendszert (GSP - Generalized System of Preferences). Az 1990 - es évek végére azonban a bilaterális megállapodások kezdeményezése lassult, és az Európai Unió egyre inkább a Kereskedelmi Világszervezet tárgyalásokra helyezte a hangsúlyt. A 2000 - es évek elején a Kereskedelmi Világszervezet - forduló akadályokba ütközött, mivel a fejlődő országok ellenálltak bizonyos feltételeknek, és a nemzetközi kereskedelem erőviszonyai átalakultak. Erre reagálva a Romano Prodi vezette Bizottság 2004 - ben új irányvonalat határozott meg, amely az „irányított globalizáció” elvét követte. Ez a megközelítés pragmatikusabb és óvatosabb volt a korábbi liberalizációs törekvésekhez képest, és nagyobb figyelmet fordított a Kereskedelmi Világszervezet fejlesztési dimenziójára. 2006 - ban az Európai Bizottság új stratégiát mutatott be, amely visszatért az 1996 - os dokumentum alapelveihez, ugyanakkor kiemelten kezelte a piacra jutási akadályok csökkentését és a preferenciális megállapodások szerepét. A Barroso Bizottság stratégiája

hangsúlyozta a kereskedelmi korlátok lebontásának szükségességét és az Európai Unió szabadkereskedelmi politikájának újraindítását. (Meisel S., 2008)

2.3 Az Európai Unió mint vámunió, fogalma és jelentősége

A vámunió egy gazdasági integrációs forma, amiben két vagy több ország eltörli a belső vámokat és más kereskedelmi akadályokat egymás közt, egyúttal közös külső vámtarifát alkalmaznak a nem tagállamokkal szemben. (The Editors of Encyclopaedia Britannica cikke alapján, 2025) Így a vámunió egy átmeneti helyzet a szabadkereskedelmi térségek és a közös piacok között, előmozdítva a tagállamok közti kereskedelmet, egységes kereskedelempolitika alkalmazása mellett a kívülállókkal szemben. (Michal O., Ines W., 2019)

A vámunió vitathatatlanul előnyökkel jár, de kihívásokat is jelent. A legfontosabb a nemzeti önrendelkezés korlátozása, mivel az országok feladják önálló vám - és kereskedelempolitikai döntési jogukat. Emellett a közös külső vámok nem mindig kedveznek egyformán minden tagnak, ami feszültségeket kelthet. Egy másik nehézség a vámunió adminisztratív és technikai bonyolultsága. A vámeljárások egyhangúsítása bonyolult és időigényes, folytonos jogi és technológiai fejlesztéseket követel. Például az Európai Unióban az digitális vámrendszer bevezetése nagy lépés volt a vámügyek egyszerűsítésében, de a nemzeti vámhatóságok eltérései még mindig akadályozhatják az egyöntetű működést. (Angyal Z.,2017)

Az Európai Unió vámuniója a legfejlettebb együttműködések közé tartozik, mely az Európai Unió tagországoknak áruk szabad áramlását biztosítja, és egységes vámkezelési elveket alkalmaz. A belső piac és a közös vámrendszer meggátolja a belső versenyt torzító tényezőket, és elősegíti a globális versenyképességet. (Bakai K. P.,2022)

A vámuniók több gazdasági előnnyel kecsegtetnek. A legfontosabb hatásuk a kereskedelem élénkülése, mert az áruk szabad áramlása javítja az áruk versenyképességét, és alacsonyabb importköltségeket eredményez. A vámok megszüntetése fellendíti a tagállamok közti kereskedelmet, a közös vámtarifa pedig gátolja a "kereskedelem elterelését". (Krugman P., & Obstfeld M. 2009) A vámunió további fontos eredménye a gazdasági integráció elmélyülése. A tagállamok fokozottabb együttműködése és a vámkezelés egységesítése segíti az ellátási láncok optimalizálását. Egy kutatás szerint az Európai Unió vámreformjai javították a logisztikai hatékonyságot, és csökkentették az adminisztrációs terheket. (Gelei A., Gödöny M., Hálám Sz., Nietsch T., Rozgonyi S., Skrák K., Teleki J., Tolnainé Tóth V., Vizsy J., 2020)

A vámunió kétségkívül előnyökkel jár, ám kihívásokkal is meg kell küzdeni. A legfontosabbak egyike a nemzeti szuverenitás korlátozottsága, mivel az országok lemondanak önálló vám - és kereskedelempolitikai döntési jogokról. Továbbá, a közös külső vámtarifa nem mindig kedvez egyformán minden tagországnak, ami feszültségeket szülhet. Egy másik probléma a vámunió adminisztratív és technikai nehézségei. A vámeljárások egységesítése bonyolult és időigényes, folyamatos jogi és technológiai fejlesztéseket kíván. Az Európai Unióban például az elektronikus vámrendszer bevezetése jelentős lépés volt a vámügyek egyszerűsítésében, de a nemzeti vámhatóságok eltérései még mindig akadályozhatják az egységes működést. (Bakai K. P.,2022)

Az Európai Unió vámuniója kulcsfontosságú az gazdasági egységben, mivel lehetővé teszi az áruk szabad mozgását, élénkítve a tagállamok közötti cserét. Mindazonáltal a vámunió fenntartása és a külső kereskedelem menedzselése jogi és gazdasági nehézségeket is rejt, különösen a globális piac alakulásával. Ennek ellenére a vámunió továbbra is alapvető a globális gazdasági kapcsolatokban, erősítve az integrációt és a hatékony cserét. (Az Európai Unió hivatalos portálja, 2025)

3.3.1 A Tanács szerepe a nemzetközi kereskedelemben

Az Európai Tanács elkötelezett az erős szabályokon alapuló multilaterális kereskedelmi rendszer támogatása mellett, és kulcsszerepet játszik az új uniós kereskedelmi megállapodások kidolgozásában. Az új kereskedelmi megállapodás létrehozásakor a Tanács jóváhagyja az Európai Bizottságot, hogy az Európai Unió nevében még korai szakaszban tárgyaljon. Ez a feladat "tárgyalási feladat", amelynek keretében a Tanács tárgyalási irányelvet határoz meg. Ezek az irányelvek meghatározzák a tárgyalások célját, hatályát és lehetséges határidejét. A megbízatás alapján a Bizottság a Tanáccsal és az Európai Parlamenttel szorosan együttműködve folytatja a tárgyalásokat partnerországaival. Amennyiben a megbeszélések eredményeként a Bizottság és a partnerország(ok) között megállapodás születik a megállapodás szövegéről, a Bizottság hivatalos indítványt terjeszt a Tanács elé annak elfogadására. A javaslatot a Tanácsnak meg kell vitatnia, és amennyiben egyetért, határozatot kell hoznia a megállapodás Európai Unió nevében történő aláírásáról. Az aláírt Szerződést ezután az Európai Parlament elé utalják, ahol a szerződés véglegesítéséhez hozzájárulás szükséges. A művelet utolsó lépéseként, miután az Európai Parlament jóváhagyta a konvenciót, a Tanács határozatot fogadott el a szerződés formális

megkötéséről, amely az Európai Unió kereskedelempolitikájának kulcsfontosságú eleme lesz. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025)

2.4 Az Európai Unió vámrendszerének alapjai

Az Európai Unió vámrendszere egy bonyolult szerkezet, mely szorosan kapcsolódó részekből épül fel, és számtalan problémával küzd a vámpolitika és a gazdasági tendenciák változásai miatt. Az Európai Unió folyamatosan alkalmazkodik a változó környezethez, mely magában foglalja az ellátási lánc szereplőit, azaz az érintett cégeket és a vámhatóságokat, akik részt vesznek a vámkezelési folyamatokban. 1968-as bevezetése óta az Európai Unió egyik lényeges pillérének számító vámunió megszüntette a tagállamok közti határvámokat minden áruforgalom tekintetében. A külső határoknál a harmadik országokból érkező árukra a közös vámtarifát, valamint az Közös vámtarifát (TARIC) alkalmazzák. Az Európai Unión belül az áruk szabadon mozognak a belső piac szabályainak és a közös kereskedelempolitika bizonyos előírásainak megfelelően. Ezen túlmenően a Közösségi és az Uniós Vámkódex biztosítja, hogy a tagállamok vámhatóságai egységesen alkalmazzák a szabályokat. (az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés, az EUMSZ 28. cikkelye² szerint) (Az Európai Unió hivatalos portálja, 2025)

Az ellátási lánc résztvevői olyan megoldásokat várnak el, amelyek egyszerűsítik az importált és exportált árukra vonatkozó vámügyintézkedést, miközben biztosítják a hatékony és biztonságos szállítást. Az ilyen megoldások bevezetése megköveteli a vámrendszer lényeges elemeinek összehangolását, beleértve a jogi szabályozásokat, a szervezeti felépítést és a gazdasági intézkedéseket. Az Európai Unió vámrendszere intézmények és tagállami vámhatóságok együttműködésével működik, melyek biztosítják a vámok és adók beszedését, valamint az áruforgalom akadálytalan lebonyolítását.

A vámrendszernek gyorsan kell reagálnia a gazdasági, technológiai, környezetvédelmi és biztonsági kihívásokra. Az elmúlt években a Brexit, a COVID - 19 világjárvány és az ukrajnai háború újabb nehézségeket jelentettek, amelyek rugalmas válságkezelési megoldásokat igényeltek. A tagállami vámigazgatások kulcsszerepet játszanak ebben a folyamatban, mivel ők felelősek a vámhatáron áthaladó áruk ellenőrzéséért és az ellátási láncok biztonságának megőrzéséért. A

² Az Európai Unió vámuniót képez, ami felszámolja a vámokat és a velük egyenértékű díjakat a tagállamok között, közös vámrendszert alkalmaz a külső országokkal szemben, és egységes előírásokat biztosít a szabad mozgású árukra.

nemzetközi kereskedelemben a vámkezelés elválaszthatatlan része a piaci ügyleteknek, ezért kiemelten fontos annak hatékonysága és átláthatósága. (Jowita S., 2023)

2.4.1 A közös vámtarifa rendszere

Ahhoz, hogy az Európai Unió vámpolitikája hatékonyan működjön, nem elég a vámeljáráásokra vonatkozó szabályok harmonizálása, a régiókon belüli vámhatárok eltörlése és a közös külső vámhatárok kialakítása. Szükség van az egységes osztályozási és tarifarendszer bevezetésére is. Ez a 2658/87/EGK tanácsi rendeletben³ meghatározott európai uniós vámtarifákon alapulna. Ez a jogszabály biztosítja az Európai Unió integrált vámtarifájának, a Közös vámtarifának és az Integrált Nomenklatúrának a működését; a Közös vámtarifa, amelyen a Kombinált Nomenklatúra (KN) alapul, tartalmazza az Európai Unió külkereskedelmének valamennyi vámtarifakódját és bizonyos szabályait. A vámok megfizetése az áruk megfelelő besorolása alapján meghatározott vámtarifaszámok szerint történik. (Békés B., Halász Zs., 2021)

A Kombinált Nomenklatúra, az Európai Unió vámbesorolási rendszerének egyik alapja, különösen fontos a vámátmenetek vizsgálatakor. Szerepének és alkalmazásának megértéséhez először is tisztázni kell a közös vámtarifa fogalmát: az Európai Unió alapja a Római Szerződés 23. cikkének⁴ alapján. Célja, hogy a tagállamok között egyenlő hatállyal eltörölje a vámokat és díjakat, és közös vámtarifákat alkalmazzon harmadik országokkal szemben. A vámok és más hasonló díjak (pl. vámpótdíjak, statisztikai illetékek) tehát megszűnnek a tagállamok Európai Unión belüli kereskedelmében, biztosítva az áruk szabad mozgását az Európai Unión belül. A külkereskedelmi kapcsolatokban azonban az uniós tagállamok egységes vámpolitikát folytatnak. Ez azt jelenti, hogy az uniós tagállamok ugyanazokat a közös vámtarifákat alkalmazzák harmadik országokkal szemben, ami a vámunió egyik legfontosabb eszköze. A közös vámtarifák kialakítása egy hosszú folyamat eredménye, amely a tagállamok nemzeti vámtarifáinak eltörlésével kezdődött, és a harmadik országokra vonatkozó egységes vámtarifarendszer bevezetésével zárult. Ennek jogalapját a vámtarifák és statisztikák nomenklatúrájáról és a Közös Vámtarifa - tételekről szóló

³ A 2658/87/EGK rendelet kidolgozta a Kombinált Nomenklatúrát (KN), mely egybegyűjti az áruk besorolását és a vámtarifák használatát az EU-ban, szavatolva a vám- és statisztikai irányítás összehangolását a belső piac akadálymentes működéséhez.

⁴ A tagállamok a közös vámtarifához fokozatosan igazítják a tarifáikat, meghatározott csökkentési ütemtervvel, hacsak nem rendelkeznek eltérő eljárás alkalmazásának engedélyével, és az átmeneti időszak végére teljes mértékben alkalmazniuk kell a közös szabályozást.

2658/87/EGK (Európai Gazdasági Közösség) tanácsi rendelet⁵ határozza meg. Bár a rendelet címe tartalmazza a „közös vámtarifa” kifejezést, azt maga a rendelet nem határozza meg, és azt a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló későbbi 2913/92/EGK (Európai Gazdasági Közösség) rendelet⁶ pontosította.

A Közösségi Vámkódex szerint az Európai Közösség vámtarifája a következő elemekből áll:

- a Kombinált Nomenklatúra,
- Egyéb, részben vagy egészben a Kombinált Nomenklatúrán alapuló elnevezések,
- a Kombinált Nomenklatúrában előírt vámok és azonos hatású vámtételek,
- bizonyos országokra vagy országcsoportokra vonatkozó preferenciális vámintézkedések,
- a közösségi jogszabályok által előírt egyéb vámintézkedések.

Ezek az elemek azt mutatják, hogy a közös vámtarifa egy elméleti koncepció, amely egy keret formájában, különböző jogszabályokban testesül meg. A Közös Vámtarifa nem egyetlen egységes jogforrás, hanem olyan szabályrendszer, amelynek célja az Európai Unió gazdasági szereplőinek versenyképességének biztosítása a belső piacon, valamint a harmadik országokból származó árukra vonatkozó közös szabályok megállapítása. A Közös Vámtarifa fontos eleme a vámok alkalmazásának differenciálása: az Európai Unió arra törekszik, hogy alacsonyabb vámokat és különleges intézkedéseket (például vámfelfüggesztéseket és kontingenseket) alkalmazzon az olyan árukra, például nyersanyagokra és félkész termékekre, amelyeket nem az Európai Unió tagállamaiban állítanak elő. Ez hozzájárul az uniós vállalatok versenyképességének javításához. (Dézsi Zs., 2008)

2.4.2 Vámeljárások és vámkedvezmények az Európai Unión belül és kívül

Az Európai Unió egy közös vámunió, aminek keretén belül minden tagállam egyetlen nagy vámterületet képez. Ennek eredményeként az Európai Unión belül nincs vám, az áruk pedig szabadon mozoghatnak a tagországok között. Vámeljárás csak az Európai Unió külső határánál – vagyis az unió és a külföldi országok határánál – keletkezik. (Kisáruszállító tananyag, 2025)

A vámkezelés normál vagy egyszerűsített módon történhet, attól függően, hogy mekkora az áru értéke, és mik a kísérő iratok (például a számla, a fuvarlevél). A vámáru-nyilatkozatot a

⁵ A 2658/87/EGK rendelet kidolgozta a Kombinált Nomenklatúrát (KN), mely egybegyűjti az áruk besorolását és a vámtarifák használatát az EU-ban, szavatolva a vám- és statisztikai irányítás összehangolását a belső piac akadálymentes működéséhez.

⁶ A 2913/92/EGK rendelet, vagyis a Közösségi Vámkódex, összevonta és egyszerűsítette az Európai Közösségen belüli vámügyintézkést, megszabva a vámkezelés, vámérték, származás és a vámhatóságok együttműködésének szabályait a belső piac hatékony működésének céljából.

vámhatósághoz kell eljuttatni, az áru vámértékének pedig a valóságnak kell megfelelnie. (Dézsi Zs., 2008)

Ha az áru értéke nem haladja meg a 150 eurót, és az eladó regisztrált az Import One Stop Shop (IOSS) rendszerben, akkor a vám és az áfa megfizetése már a vásárláskor megtörténik, ezáltal az áru vámkezelése gyorsabb és egyszerűbb lesz. Az IOSS lehetővé teszi, hogy az eladó a vásárlás pillanatában eleget tegyen az adókötelezettségeknek, így a címzettnek nem kell külön vámot és áfát rendeznie, amikor a küldemény megérkezik. (Nemzeti Adó- és Vámhivatal, 2025)

A vámkedvezmények a kereskedelmi integrálás kezdeti, egyúttal legalacsonyabb szintjét képezik. Ilyenkor az együttműködő államok kétoldalú, vagy többoldalú megállapodásokat hoznak létre. A könnyítések csupán kevés, előre meghatározott termék vámjára, mennyiségére, egyéb korlátozásaira érvényesek. (Ecopedia.hu, 2025) Az Európai Unió vámkedvezményrendszere, az Általános Preferenciális Rendszer (GSP - Generalized System of Preferences) révén, kedvező lehetőségeket kínál a fejlődő országok számára, hogy vámkedvezményekkel juthassanak az Európai Unió piacaira. A rendszer három alrendszerből áll: az Általános Preferenciális Rendszer (GSP - Generalized System of Preferences) alap, amely bizonyos árukra ad vámkedvezményt; az Általános Preferenciális Rendszer plusz (GSP+), mely extra kedvezményeket biztosít azoknak, akik betartják a nemzetközi emberi jogi és környezetvédelmi elveket; valamint a "Mindent a fegyvereken kívül" (EBA - Everything But Arms) program, ami vám- és kvótamentességet nyújt a legkevésbé fejlett országoknak szinte minden termékre. Célja, hogy segítse a fejlődő országok gazdaságát diverzifikálni, exportjukat bővíteni és a szegénységet visszaszorítani. Az Európai Unió nem nyújt vámkedvezményt azoknak az országoknak, amelyek már más módon, például szabadkereskedelmi megállapodásokon keresztül részesülnek kedvezményekben. A kedvezmények megítélése szigorú feltételekhez kötött, és ha egy ország exportja meghaladja az Európai Unió Általános Preferenciális Rendszer - importjának 15 százalékát, akkor elveszítik a kedvezményt. Ez a rendszer hozzájárul a globális kereskedelem fenntarthatóságához és igazságosabbá válásához, egyidejűleg támogatva a fejlődő országok gazdasági fejlődését. (Halmai P., 2020)

2.5 Az Európai Uniós kereskedelmi szabályok

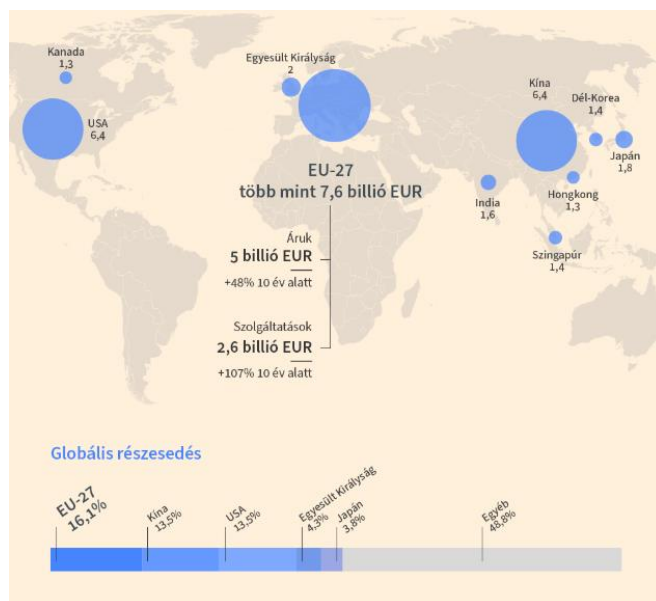
Az Európai Unió az évek során lépéseket tett, hogy biztosítsa a korrekt és méltányos kereskedelmet a harmadik országokkal. A jogszabályok célja az uniós termelők és cégek védelme,

valamint a tisztességes verseny biztosítása. Az elmúlt években az Európai Unió átfogóan megreformálta a kereskedelemmel kapcsolatos legfontosabb szabályokat.

A Tanács 2017. december 4 - én új uniós szabályokat hozott a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelem érdekében. A rendelet 2017. december 20 - án lépett hatályba, célja a piaci és nem piaci jellegű gazdaságok közötti megkülönböztetés megszüntetése a dömping kiszámításánál. Az Európai Bizottságnak kell bizonyítania, hogy egy adott termék eladási ára és előállítási költsége között jelentős piaci torzulás áll fenn. 2018 június 8 - án lépett életbe az uniós piacvédelmi eszközök korszerűsítéséről szóló új rendelet, mely az uniós termelőket hivatott megvédeni a tisztességtelen verseny okozta károktól. Az új szabályok kiszámíthatóbbá és átláthatóbbá tették a piacvédelmi eszközöket, különösen a kis - és középvállalkozások számára. A cél a dömpingellenes és szubvencióellenes eszközök hatékonyabbá tétele. A Tanács 2019. január 28 - án rendeletet fogadott el a védintézkedések alkalmazásáról a szabadkereskedelmi megállapodásokban. A szabályozás az Európai Unió – Japán, Európai Unió – Szingapúr és Európai Unió – Vietnám szabadkereskedelmi megállapodásokra is vonatkozott, és lehetővé tette a vámkedvezmények ideiglenes felfüggesztését. A Tanács 2019. március 5-én rendeletet fogadott el a Közvetlen Külföldi Beruházás (Foreign Direct Investment - FDI) átvilágítási keretének létrehozásáról, mely 2020 októberétől lett teljeskörűen alkalmazandó. Az Európai Unió ezzel a szabályozással a biztonság és a közrend védelmét célozta, valamint azonosítani és kezelni az új kihívásokat. A Tanács 2023. október 23 - án elfogadta a kényszerítő intézkedések elleni eszközt, célja, hogy a harmadik országok tartózkodjanak kereskedelmi és befektetési korlátozások révén gazdasági kényszerítést alkalmazni az Európai Unióval és tagállamaival szemben. Az intézkedések között szerepelhet magasabb vámok bevezetése, import - és exportengedélyek kiadása, valamint a szolgáltatások és a külföldi befektetések korlátozása. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025). Az Európai Unió az új szabályozással védekezik a gazdasági kényszerítés ellen, ami akkor fordul elő, ha egy nem uniós ország nyomást gyakorol az Európai Unióra vagy egy tagállamra, hogy egy döntést kieroszakoljon, kereskedelmi vagy befektetési lépésekkel vagy azok kilátásba helyezésével, ideértve a kereskedelmi korlátokat, a politikai döntéseket befolyásolni kívánó gazdasági nyomást, a megtorló vámokat, valamint az import és export korlátozását. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025) 2024 januárjában a Bizottság javaslatot tett a rendelet felülvizsgálatára a hatékonyság javítása érdekében. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025)

2.6 Az Európai Unió kereskedelmi megállapodásai

Az uniós kereskedelmi egyezmények célja, hogy kereskedelmi kapcsolatokat alakítsanak ki az Európai Unión kívüli országokkal, jobb kereskedelmi lehetőségeket teremtsenek és megszüntessék a kereskedelmi akadályokat. Az Európai Unió kereskedelmi egyezmények formájában szabályozza a harmadik országokkal fennálló kereskedelmi kapcsolatokat.

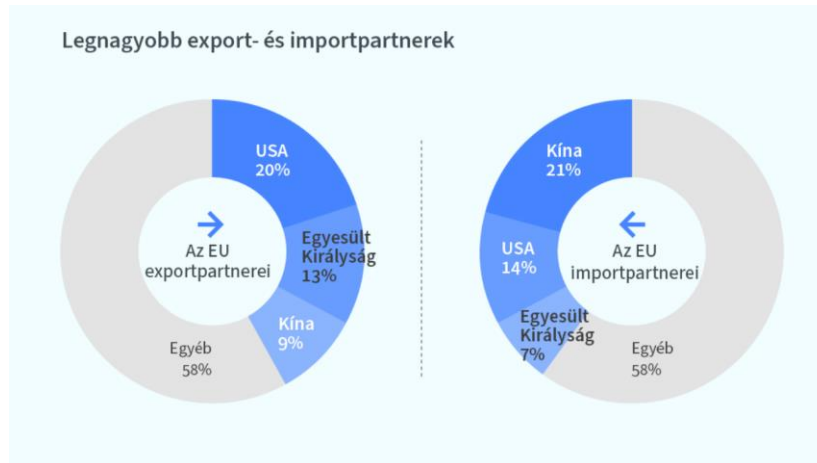

Ábra 2: Az Európai Unió gazdasági szerepe a globális kereskedelem terén

Forrás: Európai Bizottság, a Kereskedelmi Főigazgatóság statisztikai útmutatója, 2023.

augusztus

A fenti Ábra 2 látható, hogy 2023-ban az Európai Unió vezette a világkereskedelmet áruk és szolgáltatások terén, a globális forgalomból 16,1 százalékkal, ami 7,6 billió eurót jelentett. Ebből 5 billió euró az árukereskedelemé volt (+48 százalék tíz év alatt), míg 2,6 billió euró a szolgáltatásoké (+107 százalék tíz év alatt), így lekörözve Kínát és az Egyesült Államokat (egyenként 13,5 százalék).

Ábra 3: Az Európai Unió legnagyobb export – és importpartnerek

Forrás: Európai Bizottság, a Kereskedelmi Főigazgatóság statisztikai útmutatója, 2023.

augusztus

Az Ábra 3 látható az Európai Unió elsődleges import és exportpartnerei. Az Európai Unió legnagyobb exportpartnerei közé tartozik az Egyesült Államok, amely az export 20 százalékát teszi ki, ezt követi az Egyesült Királyság 13 százalékos részesedéssel, majd Kína, ahová az uniós export 9 százaléka irányul. Az Európai Unió exportpartnerei közé tartozik Svájc (7,4 százalék, Törökország 4,4 százalék, Japán 2,5 százalék, valamint Norvégia 2,4 százalék). Az importoldalon Kína a legjelentősebb partner, az összes import 21 százalékával, míg az Egyesült Államok a második helyen áll 14 százalékkal. Az Egyesült Királyság szintén fontos importforrás, amely az Európai Unió teljes importjának 7 százalékát adja. Fontos importpartnerek közé tartozik még Svájc, Törökország, Észak - Korea, Norvégia, (Az Európai Unió Tanács, 2025, Eurostat, 2024)

Az Európai Unió szolgáltatásexportjában a legfőbb külkereskedelmi partnerek az Egyesült Államok (22 százalék) és az Egyesült Királyság (20 százalék) voltak, megelőzve Svájcot, ami az export 11 százalékát tette ki. A szolgáltatásimportban az Egyesült Államok volt az uralkodó, az Európai Unión kívüli országokból származó szolgáltatások több mint egyharmadát (34 százalék) adta. Ezt követte az Egyesült Királyság 18 százalékos, majd Svájc 7 százalékos részesedéssel. Mind az exportban, mind az importban jelentős partnerek még Kína, Szingapúr, India, Japán, Norvégia, Kanada és az Egyesült Arab Emírségek, melyek fontos szerepet játszanak az Európai Unió globális szolgáltatás-kereskedelmében. (Eurostat, 2024)

Az Európai Unió kereskedelmi egyezményei formálják a kereskedelmi viszonyt az unión kívüli országokkal, céljuk pedig a kedvezőbb kereskedelmi lehetőségek megteremtése, valamint a kereskedelmi akadályok eltávolítása. (Az Európai Tanácsa, 2025)

Az Európai Unió aktívan részt vesz a világkereskedelemben: több mint negyven egyezményt kötött több mint hetven országgal és régióval. Emellett nagyjából húsz megállapodás esetében lezárultak a tárgyalások, azonban ezek megerősítése még folyamatban van. További egyezmények előkészítése pedig folyamatos. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025)

A már meglévő egyezmények között helyet kapott többek közt az Európai Unió – Dél - Korea Szabadkereskedelmi Egyezmény (2015 óta hatályos), az Európai Unió - Japán Globális Megállapodás (2019 óta érvényben) és az Európai Unió - Szingapúr Szabadkereskedelmi Szerződés (szintén 2019 óta van érvényben). Ezek a megállapodások különféle területeken, például a kereskedelem, a befektetésvédelem és az együttműködés terén biztosítanak előnyöket mindkét fél számára. (European Commission, 2025)

Az Európai Unió új kereskedelmi megállapodásokat is kötött számos régióval, hogy modernizálja gazdasági kapcsolatait. Közép - Amerikával Társulási Megállapodást, az Andok Közösség tagállamaival Átfogó Kereskedelmi Egyezményt írt alá, amihez Bolívia is csatlakozhat. A Mercosur - ral egy nagyszabású szerződés előkészítése zajlik. (Vigh L., 2020) A Mercosur (Dél-amerikai Közös Piac) gazdasági és politikai társulás, amelyet Argentína, Brazília, Paraguay és Uruguay alkot. A Mercosur a világ egyik jelentős kereskedelmi tömbje, melyet az Európai Unió, mint legnagyobb gazdasági és befektetési partner támogat. Az Európai Unió és a Mercosur 2024 decemberében politikai megállapodást kötött, melynek célja a kétoldalú kereskedelem és a befektetések fokozása, a kereskedelmi korlátok lebontása, valamint a fenntartható fejlődés előmozdítása. A megállapodás szilárdítja a szabályozott kereskedelmi és befektetési hátteret, kiemelve a munkavállalói jogokat, a klímaváltozás elleni küzdelmet és a környezetvédelmet. (European Commission, 2025) Az Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetséget (Association of South East Asian Nations - ASEAN) országokkal a Bizottság külön tárgyalásokkal próbál megállapodni, ám kevés sikerrel. Az Öböl - országokkal 2017 - ben ismét kezdődtek a megbeszélések egy korábbi keretmegállapodás módosítására, de előrelépés nem történt. Ausztráliával és Új - Zélanddal egy "áruforgalmi egyezmény" előkészítése zajlik, mely a kereskedelmi akadályok lebontását és az európai termékek védelmét célozza. Ugyanakkor három nagy piacon az Európai Unió sikertelenségbe ütközött. Indiával 2007 óta tárgyaltak egy szabadkereskedelmi megállapodásról,

de a 2013 - as belpolitikai változások miatt India visszalépett, bár az Európai Unió kitart a kiegyensúlyozott egyezés mellett. Oroszországgal a viszony ingadozó volt, de a 2014 - es ukrajnai konfliktus és az ezt követő szankciók miatt a kereskedelem főleg reexporton keresztül zajlik, és megállapodás nem várható. Kínával az 1985 - ös kereskedelmi egyezmény óta nem sikerült átfogó megállapodást kötni, mert az uniós cégek jelentős adminisztratív akadályokkal és szellemi tulajdonjogi visszaélésekkel találják szembe magukat, miközben az Európai Unió óriási kereskedelmi deficitet szenved el. Vannak olyan egyezmények, melyek bár már lezárultak, mégsem léptek hatályba. Például a megbeszélésekkel lezárt Európai Unió - India Szabadkereskedelmi Megállapodás, aminek tárgyalásai 2007 - ben indultak, majd 2013 - ban szüneteltek, de 2022 - ben ismét folytatódtak. Az Európai Unió - Mercosur Társulási Megállapodás is 2019 júniusában véget ért, de még nem ratifikálták. (Vigh L., 2020)

Emellett az Európai Unió számos új egyezményről is tárgyal, mint amilyen az Európai Unió - Ausztrália megállapodás, ami 2018 - ban indult, és az Európai Unió - Indonézia egyezmény, ami 2016 - ban kezdődött. Továbbá a digitális gazdaság fejlődésére is fókuszálnak, és folyamatban van az Európai Unió - Korea digitális kereskedelmi megállapodás tárgyalása is. Miközben sok tárgyalás folyik, vannak olyan megállapodások is, amelyek hosszú ideje szünetelnek. Például a Közel - Keleti országokkal (Bahrein, Kuvait, Szaúd-Arábia, Egyesült Arab Emírségek) folytatott szabadkereskedelmi tárgyalások, melyek 1990 - ben kezdődtek, de 2008 óta szünetelnek. (European Commission, 2025) Az Európai Unió külkereskedelmi viszonyai nagy változásokon mennek át. A Brexit után kétséges, hogyan alakulnak a gazdasági együttműködések, noha egy átfogó megállapodás valószínű. Ezzel szemben az USA - val kötendő transzatlanti kereskedelmi megállapodás tárgyalásai új erőre kaphatnak az új amerikai adminisztráció megalakulásával. Az Európai Unió célja egy átláthatóbb és szélesebb nemzetközi kapcsolatrendszer kiépítése, ami erősíti Európa versenyképességét és gazdasági helyzetét. (Vigh L., 2020)

Az Tanács 2018.05.22 - én elfogadta a kereskedelmi megállapodások tárgyalásának és megkötésének módjáról szóló következtetést. A következtetések meghatározzák a kereskedelmi tárgyalások jövőbeli tanácsi megközelítésének alapelveit.

A Tanács különösen a következő két kérdésre összpontosított:

- A Bizottság azon szándéka, hogy javasolja, hogy a független szerződések beruházási és egyéb kereskedelmi rendelkezéseket is tartalmazzanak.
- A Tanács szerepe a kereskedelmi tárgyalásokban.

Az Európai Unió kereskedelmi irányvonala szorosan kapcsolódik a Világkereskedelmi Ú Szerveze (WTO) alapelveihez, melyek a világkereskedelem szabályozásának sarkkövei. Ezek között szerepel a megkülönböztetés tilalma, ami két fő elvre épül: a leginkább kedvezményes elbánás elvére, vagyis, hogy az országok nem tehetnek különbséget kereskedelmi partnereik között, illetve a nemzeti elbánás elvére, amely előírja, hogy az importált termékeket ugyanúgy kell kezelni, mint a belföldi árukat. A Kereskedelmi Világszervezet Szerveze a kiszámíthatóság fontosságát is hangsúlyozza, vagyis a tagállamoknak tartózkodniuk kell a kereskedelmi akadályok önkényes emelésétől, ami biztonságot ad a vállalkozásoknak, ösztönzi a beruházásokat, elősegíti a munkahelyek létrejöttét, és a fogyasztók számára szélesebb választékot és alacsonyabb árakat eredményez. Ezenkívül a Világkereskedelmi Szerveze a tisztességes verseny fenntartására is törekszik: bár főként a szabad kereskedelem híve, bizonyos esetekben lehetőséget ad vámok és egyéb védőintézkedések bevezetésére, amennyiben ezek a piaci egyensúlyt óvják és a versenyt tisztán tartják. Mindezek az elvek segítik egy átlátható, igazságos és fenntartható nemzetközi kereskedelmi rendszer kialakítását, melyet az Európai Unió is támogat. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025)

2.7 Az adók és vámok hatása az Európai Unió és a harmadik országok közötti kereskedelemre

Az adók és vámok hatása az Európai Unió és nem Európai Uniós országok közti kereskedelemre az uniós jogszabályokban, illetve védőintézkedésekben jelenik meg. Az Európai Parlament és a Tanács 2015/478-as rendelete a szabad behozatalt favorizálja, ugyanakkor lehetővé teszi védőintézkedések, például vámok bevezetését, különösen a textilárakra. A 2015/479-es rendelet a kivitel szabadságát erősíti meg, ám szükség esetén itt is alkalmazhatóak védőintézkedések. Az Európai Unió támogatja tagállamai kivitelét, miközben határozottan fellép a harmadik országok versenykorlátozó támogatásai ellen. (Szabó M., 2018)

Az adók és vámok kulcsszerepet kapnak az Európai Unió és a külső országok közti kereskedelem szabályozásában. Az Európai Unió közös vámtarifái, a vámkontingensek, a dömping - és szubvencióellenes lépések, továbbá a védintézkedések egyaránt befolyásolják a piacokat és a nemzetközi kereskedelmet. Az Európai Unió közös vámtarifája az importált árukra vonatkozó vámokat határozza meg, melyeket a harmadik országokból érkező termékekre kell alkalmazni, így védve a belső piacot. E vámok egyik célja az uniós iparágak védelme, a másik pedig a külső

országok ösztönzése, hogy nyissák meg a piacukat az Európai Unió termékei előtt. A vámkontingensek lehetővé teszik, hogy bizonyos mennyiségű áru kedvezményes vámmal érkezzen az Európai Unió piacára, enyhítve a kereskedelmi korlátozásokat, de egyúttal biztosítva, hogy az uniós gazdaság profitáljon az importból. Ezen kontingensek, például a kereskedelmi vagy preferenciális megállapodások révén, alacsonyabb vámtételeket biztosíthatnak a partnerországoknak, ezzel erősítve az Európai Unió és partnerei közötti gazdasági kapcsolatokat. Az Európai Unió önálló vámkontingenseket is alkalmazhat egyes, az Európai Unióban nem elégséges mennyiségben elérhető termékekre, elősegítve a versenyt és a gazdaság sokszínűségét. (Európai Bizottság, 2025)

A dömping elleni lépésekre akkor van szükség, ha egy harmadik ország termelői tisztességtelenül alacsony áron exportálnak árukat az Európai Unió piacára, ami kárt okoz az uniós iparágaknak. Ilyenkor a Bizottság dömpingellenes vámkorlátozásokat szabhat ki, amik az importárak emelésével enyhíthetik a negatív hatásokat. A dömping elleni eszközök legtöbbször értékvámok vagy egyedi vámkorlátozások formájában jelennek meg, céljuk a piaci egyensúly visszaállítása és az uniós gazdaság védelme. Ugyanígy a szubvencióellenes intézkedések is bevezethetők, ha egy harmadik ország támogatásokat ad bizonyos termékek előállítására, ami előnyt biztosít számukra a piacon. A szubvencióellenes vámkorlátozások, amelyek a támogatott termékek importjára vonatkoznak, szintén a piaci egyensúlyt hivatottak szolgálni. (Európai Bizottság, 2025)

2.8 Európai Unióban: a kisértékű importhoz kapcsolódó vámmentesség szabályai

Az Európai Unió 2021. július elsejétől módosította a nem uniós országokból érkező, alacsony értékű küldemények vám - és adózási előírásait. A legjelentősebb változás az, hogy eltörlésre került a 22 eurós értékhatár alatti küldemények áfamentessége, ami azt jelenti, hogy mostantól minden küldemény után, tekintet nélkül annak értékére, adófizetési kötelezettség terheli a vásárlót. Az áruk vámkezeléséhez szükséges vám - árnyilatkozat leadása mostantól kötelező minden küldemény esetében, akkor is, ha az áfa összege nem éri el a 10 eurót. A módosítások arra irányultak, hogy mérsékelni lehessen az adóelkerülésből származó, évente több milliárd eurós bevételi hiányt az Európai Unió költségvetésében, valamint biztosítsák a tisztességes és egyenlő versenyfeltételeket az uniós és a harmadik országokból érkező eladók számára. Korábban a héamentesség lehetőséget nyújtott a szabályok megkerülésére, főként ázsiai internetes kereskedők által. A 150 eurónál olcsóbb, nem adómentes árucikkek mentesek maradtak a vámfizetési

kötelezettség alól. Magyarországon a szabvány áfakulcs 27 százalék, ám a vásárló igényelheti a kedvezményes adókulcsot, melynek alkalmazása azonban kizárja az úgy nevezett különös szabályozás alkalmazhatóságát. Az innovatív megoldás lehetővé teszi a logisztikai folyamatok egyszerűsítését és a vámkezelés felgyorsítását, mivel az adózási kötelezettségek már a megrendelés vagy a kiszállítás pillanatában teljesülnek. A jogszabály világosabbá alakítja az adófizetési folyamatot, növeli a tagállami adóbevételek beszedésének eredményességét, és mérsékli a potenciális adócsalások kockázatát. (Wolters Kluwer cikke alapján, szerző: Gróf A., 2021)

2.9 Kínából és Európai Unió kereskedelmi jellemzői

Az elmúlt néhány évtized során Kína és az Európai Unió kereskedelmi együttműködése dinamikusan fejlődött, mélyült és kiterjedt. Kína és az Európai Unió kereskedelmi kapcsolata kiemelkedő jelentőségű: Kína az Európai Unió második legnagyobb kereskedelmi partnere, miközben az Európai Unió Kína legfontosabb gazdasági partnerévé nőtte ki magát. A kereskedelmi forgalom 2023 - ban 739 milliárd euróra rúgott, ami 14 százalékos visszaesést mutat az előző évihez viszonyítva. A térségben Kína képviseli a legjelentősebb import forrást, ugyanakkor az Európai Unió számára Kína a harmadik legfontosabb exportpiac. Az Európai Unió és Kína közötti kereskedelmi kapcsolatokban az árucere egyenlőtlen, amelynek eredményeként 2023 - ban az Európai Unió kereskedelmi mérlege 292 milliárd eurós hiányt mutatott, amely egyértelműen Kína gazdasági előnyét tükrözi. (European Commission, 2025)

A Kína és az Európai Unió közötti kereskedelmi viszony kiterjedt és sokrétű, ám számos ellentétet is felvonultat. Az Európai Unió gyakran vádolja Kínát a Kereskedelmi Világszervezet szabályainak megsértésével, különösen a szellemi tulajdon védelme és a valuta manipulációja kapcsán, melyek torzítják a versenyt. Komoly aggályokat vet fel a Kínával szembeni jelentős kereskedelmi hiány is, amelyet a renminbi alulértékelt árfolyama csak tetéz, előnyöket biztosítva a kínai export számára. Kína ezzel szemben az Európai Uniót vádolja protekcionista lépésekkel, főleg az antidömping eljárások során, ahol Kínát diszkriminatívan kezelik. Kifogásolják, hogy Kína még mindig nem számít piacgazdasági országnak, ami szerinte hátrányos megkülönböztetést eredményez. Továbbá Kína bírálja az Európai Unió műszaki és egészségügyi előírásait is, melyek sokszor átláthatatlannak tűnnek, és akadályozzák a kínai termékek piacra jutását. Politikai feszültségeket okoz a fegyverembargó, amit Kína politikai diszkriminációnak tekint, illetve a kettős mérce alkalmazása, például a kokslexport esetében. A felek ezen nézeteltérések rendezésére

egyre inkább a Kereskedelmi Világszervezet vitarendezési mechanizmusához fordulnak, és 2008 -ban létrejött a magas szintű gazdasági párbeszéd (HLM - High Level Economic and Trade Mechanism) is, hogy stratégiai kérdésekben, mint a beruházások, piacra jutás vagy a szellemi tulajdon védelme, egyeztetni tudjanak. Ugyanakkor a kereskedelmi viták mögött sokszor politikai és társadalmi érzékenységek is húzódnak, így a pusztán gazdasági megközelítés nem mindig elegendő. Mindezek ellenére az Európai Unió célja a kölcsönösség biztosítása, a versenyfeltételek kiegyenlítése és az aszimmetriák kezelése, elsősorban a párbeszéd útján, és kiemelt fontosságot tulajdonítanak a Kereskedelmi Világszervezet szerepének a problémák kezelésében. (Qingjiang K., 2012)

Kína és az Európai Unió gazdasági együttműködése az elmúlt húsz évben dinamikus fejlődésen ment keresztül, amelynek eredményeként a kereskedelmi volumen hatszoros növekedést mutatott. Kína kereskedelmi jelenléte az Európai Unió külgazdaságában jelentősen megnövekedett, immár kétszer akkora súllyal bír, mint korábban. A kínai termékek importjában Hollandia, Németország és Olaszország jár az élen, míg exportoldalon Németország, Franciaország és Hollandia profitál a legjobban a kínai kereskedelemről. A kereskedelmi kiszolgáltatottság terén a behozatal vonatkozásában Hollandia, Szlovénia és Csehország mutat legerősebb kötődést Kínához, míg a kivitel területén Németország, Írország és Finnország rendelkezik meghatározó pozícióval. (Infostart cikke alapján, szerző: Szabó S. G., 2024)

A Kína és az Európai Unió közti kereskedelem jelentősége nem csupán a gazdaságra korlátozódik, hanem politikai téren is lényeges. Kína uralja az elektromos járművek exportpiacát, az Európai Unió viszont vámokat vetett ki a kínai elektromos autókra, mivel megállapították, hogy a kínai gyártók állami támogatásban részesülnek, ami lehetővé teszi a számukra az alacsonyabb áron való versengést. Kína ezt a lépést protekcionista lépésnek minősítette, és válaszul dömpingellenes vizsgálatot kezdeményezett uniós tejtermékek, például sajt és tej ellen, ami újabb vámokhoz vezethet. Ez a lépés kiválóan demonstrálja a két fél közötti egyre feszültebbé váló kereskedelmi kapcsolatokat. (Euronews. cikke alapján, szerző: Inês T. P., 2025)

2024 végén a Kína és az Európai Unió közötti kereskedelmi kapcsolatok továbbra is egyoldalú képet mutattak. Kína az Európai Unió harmadik legfontosabb exportpiaca és legfőbb importforrása. Az Európai Unió 213,3 milliárd euró értékben adott el Kínának, míg onnan 517,8 milliárd eurónyi árut hozott be, ez 304,5 milliárd eurós deficitet eredményezett. Az Európai Unió tagállamai közül csak Írország és Luxemburg tudott többlettel zárni Kínával szemben. A

legnagyobb hiány Hollandiánál mutatkozott, 85 milliárd euróval. A legfontosabb importcikkek közé tartoztak az elektromos berendezések és alkatrészek, a távközlési és audioeszközök, valamint az irodai és adathálózati gépek, melyek a teljes kínai import közel 40 százalékát adták. (Euronews. cikke alapján, szerző: Inês T. P., 2025)

2.10 Vámháború az USA és az Európai Unió között

Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok közötti kapcsolat szoros partnerségen alapul, amelyet a világ legnagyobb kétoldalú kereskedelmi és befektetési kapcsolata erősít meg olyan közös értékek mellett, mint a demokrácia, a szabadság, a jogállamiság és a béke. A transzatlanti kereskedelem volumene 2023 - ban új rekordot döntött, elérte az 1,6 billió eurót, és naponta több mint 4,4 milliárd euró értékben cserélnek árukat és szolgáltatásokat. Az Európai Unió idei kereskedelmi többlete az Egyesült Államokkal szemben 48 milliárd euró. A beruházások terén is kiemelkedő ez a kapcsolat: 2022 - ben a külföldi működőtőke-befektetések állománya meghaladta az 5300 milliárd eurót, és ezek a beruházások több millió munkahelyet biztosítanak mindkét régióban. Az energiaszektorban az Egyesült Államok kulcsszerepet játszik az Európai Unió energiabiztonságában, különösen az orosz földgázimport helyettesítésében: 2024-ben az Európai Unió több mint 45 milliárd köbméter cseppfolyósított földgázt (LNG - Liquefied natural gas) importált az Egyesült Államokból, ami az Európai Unió cseppfolyósított földgáz (LNG - Liquefied natural gas) importjának közel 45 százalékát tette ki. Az Európai Unió – USA Energia Tanács az energiaügyi együttműködés stratégiai fóruma. A két fél szorosan együttműködik az olyan globális biztonsági kihívásokra való reagálásban is, mint a terrorizmus, a nukleáris fenyegetések és a szervezett bűnözés, és fontos szerepet töltenek be a globális humanitárius és fejlesztési segítségnyújtásban. Válaszul Oroszország Ukrajna elleni agressziójára, az Európai Unió és az Egyesült Államok közösen támogatja Ukrajnát, miközben intézkedéseket tesz Oroszország nemzetközi elszigetelésére és a szabályokon alapuló világrend védelmére. (Az Európai Unió Tanácsa, 2025)

A közelmúltban, miután az Egyesült Államok 47. elnöke, Donald Trump 2025 februárjában újabb protekcionista intézkedéseket vezetett be, ismét jelentősen feszültté váltak az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti kereskedelmi kapcsolatok. Március 12 - től az acéltermékekre 25 százalékos behozatali vámemelés lépett életbe, míg az alumínium esetében a korábbi 10%-os vámot szintén 25 százalékra emelték. Ezek az intézkedések nemcsak a gazdasági versenytársakat

érintik, hanem olyan szoros szövetségeseket is, mint az Európai Unió, Kanada és Mexikó. Az Európai Unió ezúttal nem vetett ki azonnal megtorló vámokat, mint 2018 - ban, hanem alternatív eszközöket fogadott el: megerősítette az élelmiszer - és környezetvédelmi előírások szigorú betartatását, jelentősen korlátozva ezzel az Egyesült Államok mezőgazdasági termékeinek, különösen a szójababnak az Európai Unió piacra jutását. Eközben Trump elnök új fenyegetést fogalmazott meg: 25 százalékos vám kivetését javasolta az Európai Unióból származó összes termékre, a kereskedelmi egyensúlyhiányra és a szerinte tisztességtelen európai gyakorlatokra hivatkozva. Az Európai Bizottság erre válaszul a Kényszerellenes Eszköz (ACI - Anti - Coercion Instrument) néven ismert úgynevezett "kereskedelmi bazooka" bevezetésére készül, amely a megtorló vámok mellett más gazdasági korlátozásokat is kilátásba helyez, például korlátozza az amerikai vállalatok részvételét az uniós közbeszerzésekben, a beruházásokban és a szellemi tulajdonjogokban. Míg az Európai Unió kijelentette, hogy a tárgyalásos megoldást részesíti előnyben, a megtorlások első hulláma 2025. április 1 - jén léphet életbe, míg a második hullám várhatóan április közepétől indul, ha nem történik előrelépés. Mindkét lépés a korábban elfogadott, de felfüggesztett vámintézkedések újbóli bevezetését, valamint az új amerikai termékek megcélzását jelentené. Trump március 26 - án arról is aláírt egy megállapodást, hogy nemzetbiztonsági okokból 25 százalékos vámot vet ki az Európai Unióból importált autókra és autóalkatrészekre, tovább rontva a helyzetet. Az importált autók aránya veszélyezteti az Egyesült Államok autógyártásának jövőjét – derül ki egy elnöki rendeletből, amelynek célja, hogy a gyártókat arra kényszerítse, hogy több tevékenységüket az Egyesült Államokban helyezték el. A tarifák termékkategóriától függően 2025. április 3 - án, illetve 2025. május 3 - ig lépnek hatályba. Ennek fényében az Európai Bizottság konzultációkat indított az érdekelt felekkel, hogy felmérje az Egyesült Államok vámintézkedéseinek hatását, megalapozva ezzel az Európai Unió válaszát. Von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke egyelőre halk hangot ütött meg, sajnálatát fejezve ki az Egyesült Államok lépései miatt, de hangsúlyozta, hogy az Európai Unió továbbra is érdeklődik a párbeszédre alapuló megoldások iránt. Az USA és az Európai Unió közötti kereskedelmi háború fokozódása komoly hatással lehet mindkét fél gazdaságára, leginkább az autóipart, a mezőgazdaságot, az IT - szektort és az ipari gépek gyártását érintve, valamint nagy bizonytalanságot szül a nemzetközi forgalomban. (Magyar Vámügyi Szövetség, 2025)

3. ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

Jelen diplomadolgozat alapvető célja az Európai Unió tagállamok importtevékenységének részletes elemzése. A kutatás elsősorban az Eurostat által közzétett hivatalos statisztikákra épül, kiegészítve a román és a magyar nemzeti statisztikai hivatal adatbázisaiból származó információkkal. Ezen túlmenően a kutatás során nagyszámú tudományos közlemény feldolgozása is megtörtént, megbízható háttérrel biztosítva az importtevékenységet egy bizonyos időszakban befolyásoló gazdasági folyamatok értelmezéséhez. Az elemzés során kiemelt figyelmet fordítottam olyan mutatókra, mint a piaci áron számított bruttó hazai termék (GDP), az áruk és szolgáltatások importjának GDP - hez viszonyított aránya, valamint az Európai Unió belüli és külkereskedeleme tagállamonkénti és termékkategóriánkénti alakulása. A feldolgozott adatok a következő Eurostat-adatkészletekből származnak: fő nemzeti számlákhoz tartozó adóösszesítések, bruttó hazai termék (GDP) piaci áron, Európai Unió belüli és kívüli kereskedelem tagállamok és termékcsoportok szerint, Európai Unió kívüli kereskedelem partnerországoként, nemzetközi kereskedelem SITC termékcsoportosítás szerint (Európai Unió), áruk és szolgáltatások importja és exportja, import az áruk és szolgáltatások tekintetében a GDP százalékában, az euróövezet nemzetközi kereskedelme havi bontásban.

Kutatásom első szakaszában az Európai Unió átfogó importtevékenységére, különös tekintettel annak szerkezeti jellemzőire és a tagországok sajátosságaira fókuszáltam. Ezt követően összehasonlító elemzést végeztem Románia és Magyarország importtevékenységéről, és strukturális és mennyiségi különbségeket találtam gazdaságuk nyitottságában és kereskedelmi orientációjában. A dolgozat utolsó szakaszában egy előrejelzési modellt alkalmaztam a romániai, magyarországi és az Európai Unió importjának jövőbeni alakulásának vizsgálatára. Az előrejelzéshez a Winter - módszert használtam, amely egy exponenciális simítási módszer, amely hatékonyan alkalmazható szezonális idősorokra. A modell célja, hogy kvantitatív módszerekkel tisztázza az importvolumen várható alakulását.

Az adatfeldolgozási és vizualizációs folyamatban a Microsoft Excel táblázatkezelő programot használtam, különféle diagramtípusokkal (főleg oszlopdiagrammal és vonaldiagrammal) kombinálva az adatok intuitív bemutatására. Ezek a diagramok egyértelműen mutatják a tagországok közötti különbségeket, trendeket és hasonlóságokat. A grafikus bemutatás segíti az eredmények értelmezését és a következtetések érvényességének igazolását.

4. AZ EURÓPAI UNIÓ IMPORTJÁNAK ELEMZÉSE

Az Európai Unió a világ egyik legnagyobb gazdasága, és jelentős hatással van a globális kereskedelem fejlődésére. Import tevékenysége kiemelt szerepet játszik a hazai piac ellátásában, az ipari termelés fenntartásában és a fogyasztói igények kielégítésében. Az Európai Unió importszerkezetének tanulmányozása lehetőséget ad gazdasági kapcsolatainak, külkereskedelmi függőségének, valamint a változó geopolitikai és gazdasági környezethez való alkalmazkodásának megértésére. Az alábbi elemzés célja az uniós import főbb jellemzőinek, szerkezeti jellemzőinek, valamint a legfontosabb kereskedelmi partnerek és termékcsoportok bemutatása.

4.1 Az Európai Unió importstruktúrájának elemzése

Gazdasági erőként az Európai Unió nagymértékben támaszkodik az áruk és szolgáltatások kívülről történő importjára. Az importszerkezet-elemzés rávilágít arra, hogy mely termékcsoportok és régiók játszanak kulcsszerepet az Európai Unió gazdaságának működésében, és hogy a tagállamok milyen mértékben támaszkodnak külső partnerekre. A külkereskedelmi szerkezet alakulása a gazdaságpolitikai és geopolitikai változások fontos mutatója is.

4.1.1 Az Európai Unió bevételeinek megoszlása

Az Európai Unió bevételeinek túlnyomó többsége saját forrásból származik, amely négy fő kategóriába sorolható. A hagyományos saját források közé tartoznak az importvámok, a mezőgazdasági adók és a cukoradók. Ezeket az adókat a tagállamok szedik be, de csak 25 százalékot tarthatnak meg a beszedés költségeinek fedezésére, a fennmaradó 75 százalékot pedig az Európai Unió költségvetésébe kerül. Ez a bevételi forrás az Európai Unió saját forrásainak mintegy 10 – 15 százalékát teszi ki.

A második forrás a hozzáadottérték-adó (ÁFA) hozzájárulás, amely a tagállamok által beszedett becsült áfa Unióba utalt része. Ez a fajta bevétel az Európai Unió saját forrásainak is mintegy 10 százalékát teszi ki. A legnagyobb arány a GNI - hez (bruttó nemzeti jövedelem) való hozzájáruláson alapul. A politikát 1988 - ban vezették be, és mára az Európai Unió költségvetésének fő pillére, amelyből az Európai Unió saját forrásainak 60 – 70 százaléka származik. Az illetékeket az egyes tagországok egységes százalékban fizetik, gazdaságuk méretéhez igazítva. Újabb bevételi forma a 2021 - től bevezetendő műanyag csomagolási hulladék alapú kifizetés. Ennek keretében a

tagországok által fizetendő összeget a nem újrahasznosítható műanyag hulladék mennyisége alapján számítják ki, amely kilogrammonként 0,80 euró. Ez a forrás a leányvállalat bevételeinek 3 – 4 százalékát teszi ki.

Az Európai Unió költségvetése egyéb bevételekből is származik, például a munkavállalók által fizetett adókból, harmadik országok pénzügyi hozzájárulásaiból, bírságokból, kamatokból és az előző évi többletből. Ezek a bevételek együttesen az Európai Unió éves költségvetésének 2 – 8 százalékát teszik ki. Emellett átmenetileg a hitelfelvétel is megjelent, mint bevételi forma, főként a Next Generation EU Recovery Instrument keretében. Ez a különleges megállapodás lehetővé teszi az Európai Unió számára, hogy 2026 végéig a költségvetés 25 – 30 százalékát kitevő kölcsönök révén finanszírozza a világjárvány utáni újjáépítést.

Végül az Európai Unió korrekciós rendszert is működtet a tagállamok nettó hozzájárulásai közötti egyenlőtlenségek csökkentése érdekében. Míg a korábbi „UK visszatérítés” már nem érvényes, Dánia, Németország, Hollandia, Ausztria és Svédország számára továbbra is mentességek állnak rendelkezésre 2021 és 2027 között, és ezek az országok átalányösszegű visszatérítést kapnak. (Európai Parlament, 2025)

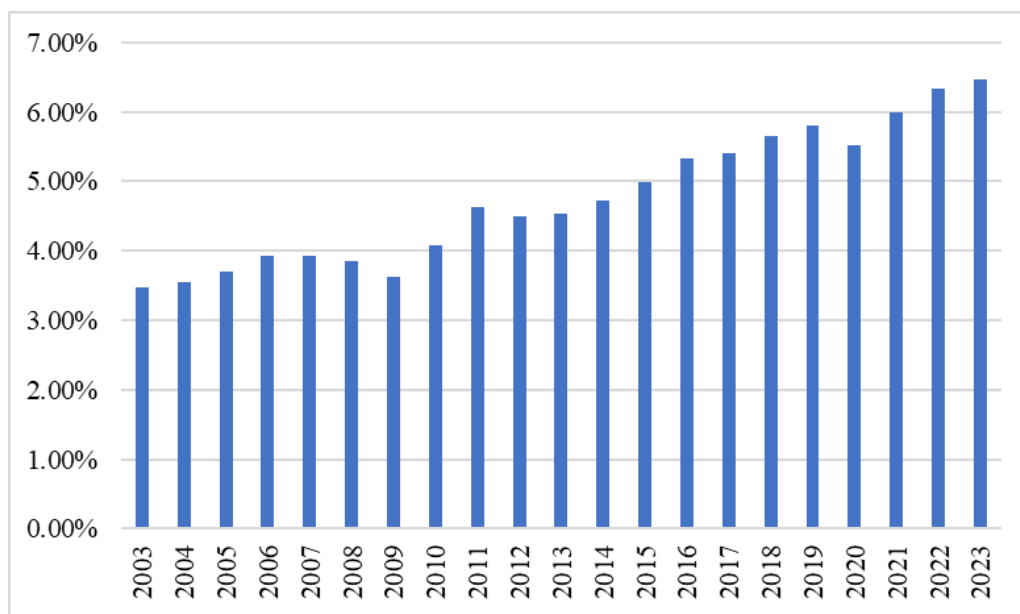
Az Európai Unió Hivatalos Lapja adatai alapján az Európai Unió 2024. évi bevételeinek százalékos megoszlása két fő kategóriában: „Saját források” és „Egyéb bevételek és az előző évről áthozott egyenleg”. Az adatok alapján megállapítható, hogy az Európai Unió bevételeinek túlnyomó többsége, 95 százaléka saját forrásokból származik. Ezek közé tartoznak például a tagállamoktól származó hozzájárulások (GNI-alapú, héaalapú), a behozatali vámok, mezőgazdasági illetékek, valamint az újabb, műanyag hulladékhoz kötött forrás. Ezzel szemben az „Egyéb bevételek és az előző évről áthozott egyenleg” csak kis hányadot néhány százalékot tesz ki, pontosabban 4,30 százalékot. Ez a kategória magában foglalja a személyi jövedelemadó jellegű bevételeket, bírságokat, kamatokat, valamint az előző évből visszamaradt többleteket.

Az adatok egyértelműen rávilágít arra, hogy az Európai Unió költségvetésének működésében meghatározó szerepet játszanak a strukturált, stabil saját források, míg az egyéb bevételek csak kiegészítő jellegűek.

4.1.2 Az Európai Unió import vám bevételeinek alakulása 2003 és 2023 között

Az Ábra 4 az Európai Unió importvám- és díjbevételeinek (ÁFA nélkül) arányát mutatja az államháztartás és az Európai Unió intézmények teljes bevételein belül, 2003 és 2023 között. A 2003

és 2009 közötti időszakban ez az arány viszonylag stabil volt, 3,5 – 3,6 százalék között ingadozott, ami az Európai Unió belső piacának egységes vámmentességét és a vámbevételek kizárólag az Európai Unión kívüli országokkal folytatott kereskedelemről származó forrásait tükrözi. Azonban a 2010 - es évek elejétől kezdődően egyértelmű, fokozatos növekedés figyelhető meg: az importvámok aránya évről évre emelkedett, 2023-ra már meghaladta a 6,4 százalékot. Ennek háttérében több tényező állhat: egyrészt az Európai Unión kívüli kereskedelem bővülése, különösen Kína, az Egyesült Államok és más ázsiai országok irányába, másrészt az importált termékek szerkezetének változása, mivel egyre nagyobb arányban érkeznek magasabb vámtarifa alá eső termékek (például elektronikai eszközök és járműalkatrészek). A geopolitikai változások, mint például a Brexit és az orosz - ukrán háború, átalakították a kereskedelmi kapcsolatokat, és növelték az Európai Unión kívüli partnerekkel folytatott kereskedelem volumenét

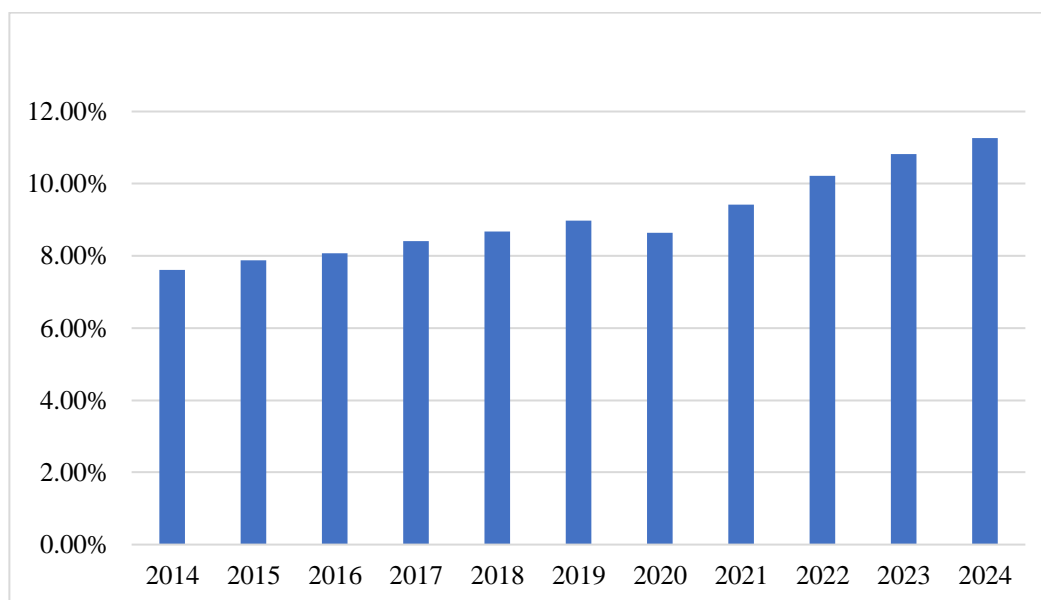
Ábra 4: Importvámok és díjak (ÁFA nélkül) az államháztartás és az Európai Unió-intézmények bevételei, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.3 GDP aránya a beszedett vámbevételek alapján 2014 és 2024 között

A Ábra 5 azt szemlélteti, hogy az Európai Unió tagországok által egy adott évben beszedett vámbevételek mekkora hányadát tették ki az Európai Unió összesített GDP - jének. Az adatok százalékban kerültek megadásra. A 2014 és 2024 közötti időszakban egyértelműen látszik, hogy a

vámbevételek aránya fokozatosan növekedett: míg 2015 - ben ez az arány még csupán 7,8 százalék körül mozgott, addig 2023-ra már meghaladta a 11 százalékot. A tendencia ugyanakkor nem volt egyenletes: a 2020 - as évben látványos visszaesés történt. Ennek hátterében több tényező is állt, elsősorban a COVID - 19 világjárvány hatásai. A globális kereskedelem drasztikus visszaesése a gyárak, kikötők és logisztikai láncok leállása vagy lelassulása miatt jelentősen csökkentette az Európai Unióba érkező importárak mennyiségét, így a vámbevételek is mérséklődtek. Ezzel párhuzamosan a fogyasztás visszaesése, különösen a nem alapvető termékek körében, szintén kevesebb importot eredményezett. Ráadásul több ideiglenes vámszabályozási könnyítés is életbe lépett, például egyes orvosi eszközök vámmentessége. Mindezek tetejébe számos importált termék például az olaj és más nyersanyagok ára is esett, ami tovább csökkentette a vámbevételek alapját.

Ábra 5: Az Európai Unió által beszedett vámbevétel a GDP arányában 2014 – 2024, százalékos megoszlás (2025)

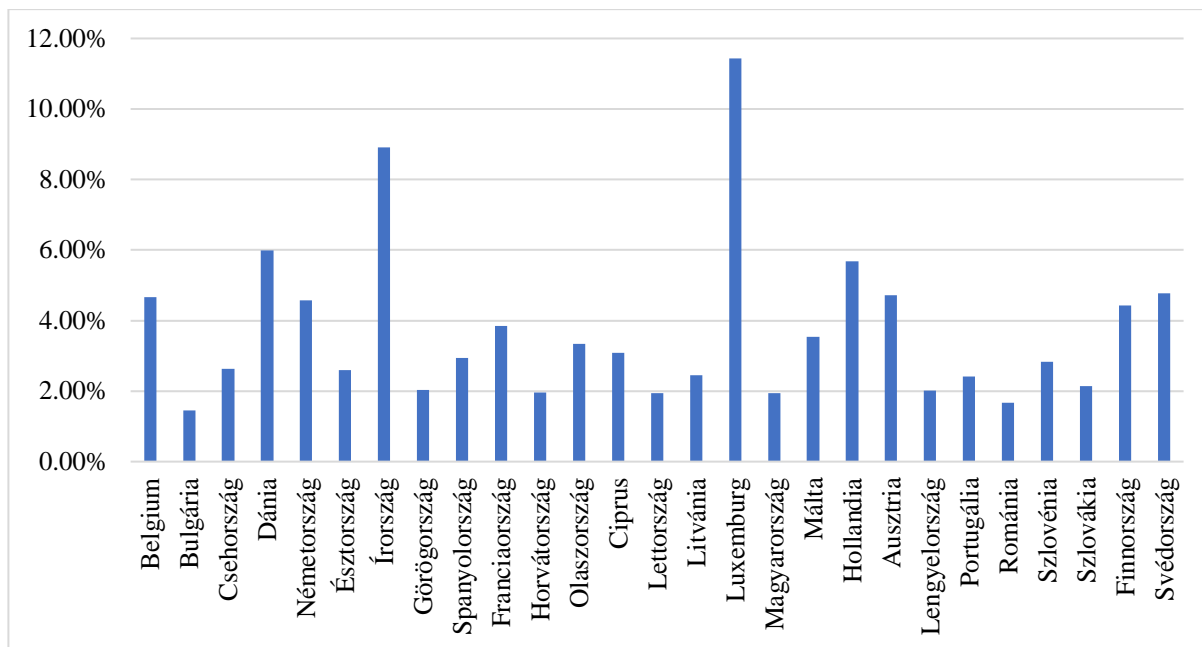
Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

Fontos megemlíteni a Brexit hatását is, amely ugyan nem befolyásolta közvetlenül a 2020 - as visszaesést, de 2021 - től hozzájárult a növekvő trendhez. Az Egyesült Királyság 2020 - ban még átmeneti időszakot élvezett, amikor a vám- és kereskedelmi szabályok változatlanok maradtak. Csak 2021. január 1 - jétől vált harmadik országgá vámjogi szempontból, így az Európai Unióval folytatott kereskedelem során vámok kerültek kivetésre. Bár ez némileg visszavetette a brit import

volumenét, ahol továbbra is folytatódott az áruforgalom, ott új vámbevételek jelentek meg, növelve az Európai Unió összes vámbevételét.

Érdekes megfigyelni, hogy 2020 - ban nemcsak a vámbevételek estek vissza, hanem az Európai Unió GDP - je is csökkent. Mivel azonban a vámbevételek arányaiban nagyobb mértékben csökkentek, az ábrán jól látható egy megtorpanás ebben az évben. Ezt követően, a gazdaság fokozatos helyreállításával és a Brexit utóhatásainak megjelenésével, újra növekvő pályára álltak a vámbevételek GDP - hez viszonyított arányai.

Az Ábra 6 az egyes országok vámbevételeinek GDP - hez mért arányát mutatja, amely jelentős eltéréseket mutat. A legmagasabb értéket Luxemburg érte el, több mint 11 százalékkal, ami messze kiemelkedik a tömegből. Ez arra utalhat, hogy az ország gazdasága erősen importfüggő, különösképp az elektronikai és ipari termékek terén, illetve az is elképzelhető, hogy a luxemburgi vámszolgálat kiemelkedően hatékony, vagy egyes vámtételek nagyobb súlyt képviselnek a GDP -hez viszonyítva. Magas értékeket mutat Írország (8,9 százalék) is, ahol a Brexit következtében a brit import vámkötelessé vált, különösen az Írországgal fenntartott szoros kereskedelmi kapcsolatokban. Dánia (6 százalék), Hollandia (5,6 százalék), valamint Belgium, Ausztria és Németország (szintén 5 százalék körüli érték) szintén viszonylag magas arányt értek el. Ezzel szemben a legalacsonyabb értékeket Lengyelország, Magyarország, Horvátország, Lettország, Görögország, Románia és Bulgária mutatták, ahol a vámbevételek aránya 1 – 2 százalék körül mozog. Ennek hátterében alacsonyabb importhányad vagy az Európai Unión belüli vámmentes kereskedelem magasabb aránya állhat. Az eltérések több tényezővel magyarázhatók: a földrajzi helyzet például előnyt jelent a külkereskedelmi csomópontok, mint Hollandia vagy Belgium számára, amelyek jelentős áruforgalmat bonyolítanak le. Az importintenzitás is meghatározó szerepet játszik, hiszen azok az országok, amelyek gazdasága erősen függ a külföldről behozott alapanyagoktól vagy késztermékektől (például Magyarország vagy Írország), nagyobb vámbevételeket realizálhatnak. A kereskedelmi partnerek összetétele szintén fontos, különösképp azoknál az országoknál, amelyek az Egyesült Királysággal folytatnak élénk kereskedelmet, mivel 2021 - től az onnan érkező import már vámköteles. Végül a logisztikai szerep is számottevő, hiszen például Hollandia (Rotterdam) és Belgium (Antwerpen) nagy kikötőik révén az Európai Unión kívüli áruk belépési pontjai, így ott jelentős vámbevételek keletkeznek.

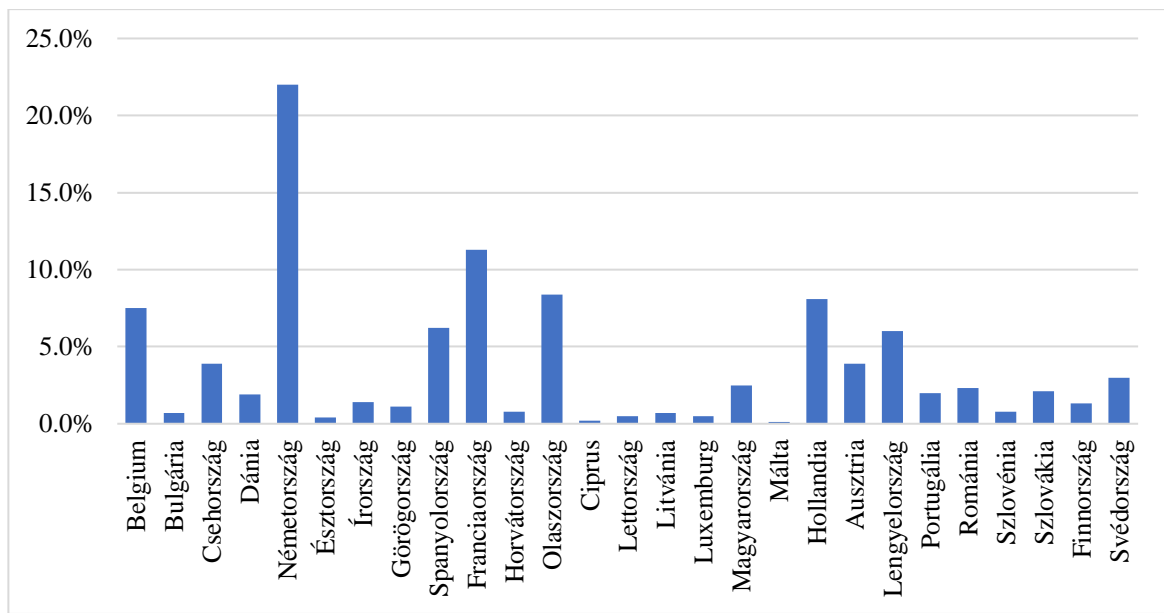

Ábra 6: Európai Unió tagországok vámbevételének alakulása a GDP arányában 2024 évben, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.4 Az EU27 országainak importadatai: Intra- és Extra-EU összehasonlítás

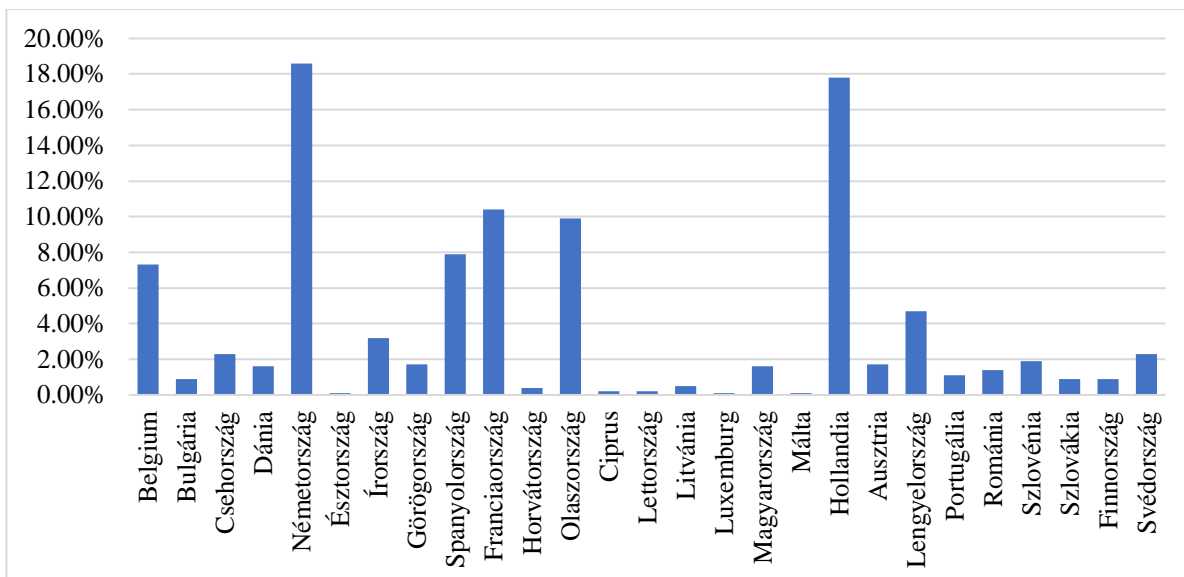
Az Intra - EU importot bemutató az Ábra 7 alapján Németország vezeti a sort közel 22 százalékos részesedéssel, ami azt jelenti, hogy az Európai Unió teljes belső áruforgalmának több mint egyötöde ehhez az egyetlen tagállamhoz köthető. Ez nem meglepő, hiszen Németország az Európai Unió legnagyobb gazdasága, és kiterjedt kereskedelmi kapcsolatokkal rendelkezik szinte minden más tagállammal. Franciaország és Hollandia is kiemelkednek a mezőnyből, 6 – 8 százalék közötti arányt képviselve, míg Olaszország, Spanyolország és Lengyelország a középmezőnyben helyezkednek el, szintén jelentős szereplőkként az Európai Unión belüli kereskedelemben. A kisebb tagállamok, mint például Málta, Luxemburg vagy Észtország, rendkívül alacsony, 0 – 1 százalék közötti részesedéssel bírnak. Összességében a fenti ábra jól szemlélteti, hogy mely országok a fő motorjai az Európai Unió belső piacának: a nagyobb gazdaságok magas aránya gazdasági súlyukból, fejlett logisztikai hálózataikból és szoros belső piaci integrációjukból ered.

Ábra 7: Az EU27 országainak importadatai: Belső áruforgalom elemzése 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

Az Extra - EU importot bemutató az Ábra 8 alapján Hollandia emelkedik ki a legnagyobb részesedéssel, közel 17,8 százalékkal, így az Európai Unión kívüli árubehozatal legnagyobb részét ez az ország bonyolítja le. Ez a jelenség gyakran a „gateway effect” néven ismert: Hollandia – elsősorban a rotterdami kikötő logisztikai központi szerepének köszönhetően – sokszor nem saját fogyasztásra, hanem továbbértékesítésre importál árut, ami torzíthatja a kereskedelmi statisztikákat. Németország követi Hollandiát körülbelül 18,6 százalékos részesedéssel, szintén kiemelkedő szereplőként az Európai Unión kívüli beszerzések terén. Franciaország, Olaszország és Spanyolország közepes súllyal vannak jelen az extra - EU importban, míg a többi tagállam, különösen a kelet – közép - európai országok, mint például Magyarország, amelynek részesedése 0 – 2 százalék körül mozog, jóval kisebb arányban vesznek részt ebben a folyamatban. A legkisebb szerepet ismét a kis országok, például Málta és Ciprus töltik be.

Ábra 8: Az EU27 országainak importadatai: Külkereskedelmi áruforgalom elemzése 2024, százalékos megoszlás (2025)

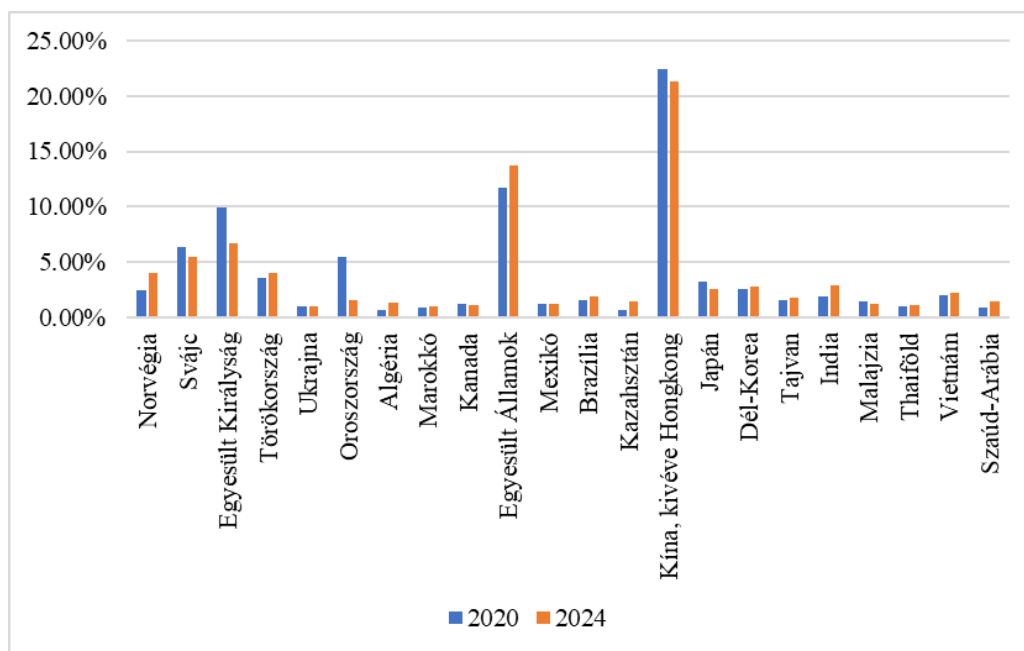
Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

A két ábra (Ábra 7 és Ábra 8) összehasonlítása alapján jól látható, hogy az EU27 országai eltérő szerepet töltenek be a belső (intra - EU) és a külső (extra - EU) importforgalomban. Míg a belső kereskedelemben Németország dominanciája a legszembetűnőbb jelezve, hogy az ország szoros gazdasági kapcsolatban áll más tagállamokkal, addig a külső kereskedelemben Hollandia kerül az élre, köszönhetően elsősorban logisztikai elhelyezkedésének (pl. Rotterdam kikötő) és az újraelosztási szerepének. Ez az eltérés azt mutatja, hogy egyes tagállamok elsősorban belső piacra orientálódnak, míg mások globális kereskedelmi csomópontként is jelentős szerepet töltenek be az Európai Unión belül. A gazdasági súly és az elhelyezkedés (pl. tengeri kikötők) jelentős mértékben meghatározza, hogy egy adott tagállam inkább az intra- vagy az extra - EU kereskedelemben aktívabb.

4.1.5 Európai Unió kívüli árukereskedelem fő kereskedelmi partnerek szerint 2020 és 2024

Az Ábra 9 az Európai Unió és a világ különböző, Európai Unión kívüli országai közötti importkereskedelmet mutatja be 2020 és 2024 vonatkozásában. Az adatokból egyértelműen kitűnik, hogy Kína (Hongkong nélkül) továbbra is vezető szerepet tölt be az Európai Unió

importpartnerei között, azonban 2024 - re az onnan származó áruk aránya némileg csökkent. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy az Európai Unió fokozatosan igyekszik csökkenteni a kínai gazdaságtól való függését, illetve új, megbízhatóbb beszállítók felé nyit. Emellett a kereskedelmi korlátozások, logisztikai kihívások és a globális ellátási lánc problémái is hozzájárulhattak ehhez a trendhez. Ugyanakkor az Egyesült Államokból származó import aránya érezhetően növekedett 2024 - re, ami az Európai Unió és az USA közötti gazdasági kapcsolatok intenzívebbé válására utal. Az emelkedés mögött állhat technológiai, energetikai, illetve ipari cikkek fokozódó európai kereslete. Kanada és Mexikó esetében is nőtt az importarány, ami az amerikai kontinenssel való szorosabb kereskedelmi kapcsolatokra utal. Oroszország importaránya viszont drasztikusan visszaesett 2024 - re, ami egyértelműen a politikai események elsősorban az ukrajnai háború és az ezzel összefüggő gazdasági szankciók következménye. Az Európai Unió célja az orosz energiahordozóktól való leválás, ami jelentős átrendeződést okozott az importstruktúrában. Norvégia, Svájc és Törökország importaránya enyhén emelkedett, amely részben földrajzi közelségükkel, részben azzal magyarázható, hogy az Európai Unió egyre nagyobb figyelmet fordít regionális, politikailag stabil partnerekre. Kazahsztán, Egyiptom és Marokkó is emelkedő importarányt mutat, ami arra utal, hogy az Európai Unió új nyersanyag- és energiaforrásokat keres.

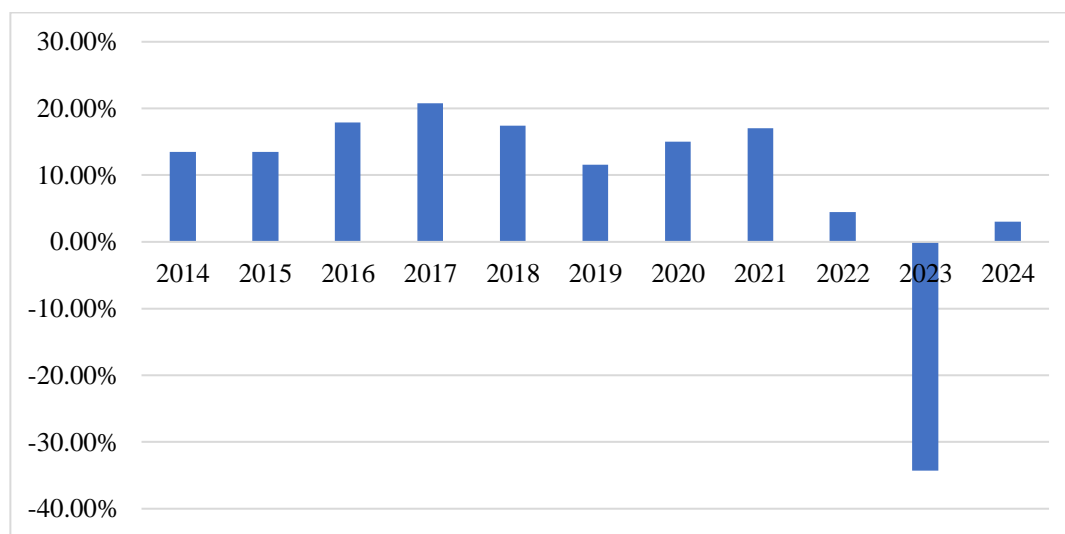

Ábra 9: Extra - EU áruforgalma fő kereskedelmi partnerek szerinti összehasonlítás import szemponyjából 2020 és 2024 időszak, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.6 Nemzetközi árukereskedelm alakulása az Európai Unió 2014 – 2024

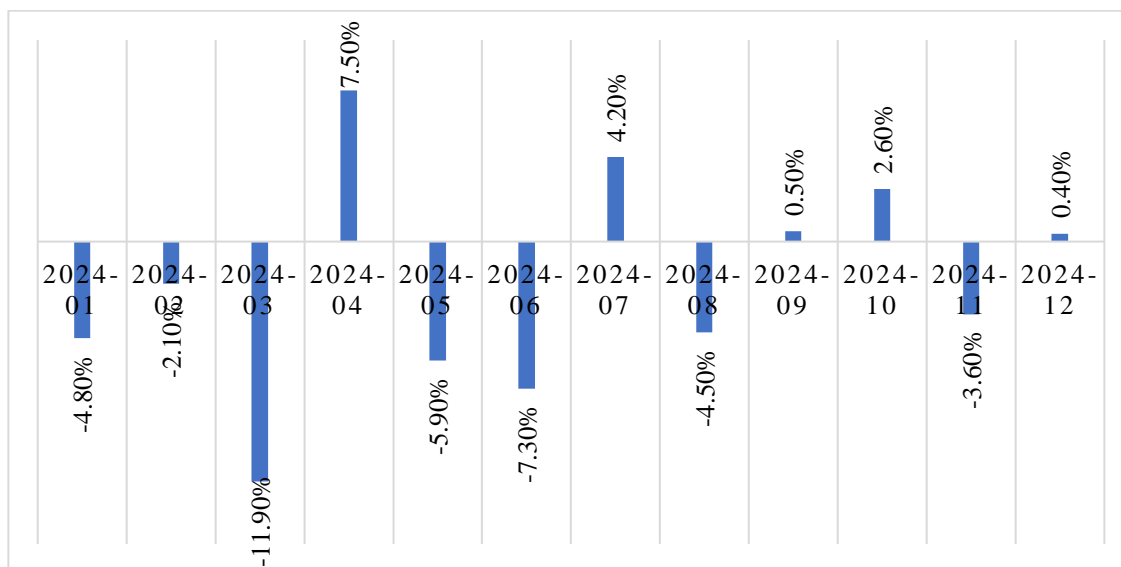
Az Ábra 10 a nemzetközi árukereskedelem alakulását mutatja be 2014 és 2024 között százalékos változás formájában. A 2014 – 2021 közötti periódusban alapvetően pozitív növekedési trend figyelhető meg: minden évben nőtt a nemzetközi áruforgalom, még ha eltérő mértékben is. A legmagasabb emelkedést 2017 - ben tapasztaltuk, ekkor az árukereskedelem több mint 20 százalékkal bővült. 2019 - ben azonban már érezhető volt némi lassulás, ami valószínűleg a globális gazdasági bizonytalanságoknak, például a kereskedelmi háborúknak és egyes régiókban kialakuló gazdasági problémáknak volt köszönhető. 2020 - ban, a COVID - 19 világjárvány hatására, bár visszaesés nem történt, a bővülés üteme jelentősen lelassult, majd 2021 - ben ismét élénkebb bővülés következett be, amikor a világ gazdaság újraindult. 2022 - ben a növekedés gyakorlatilag megállt, amit 2023 - ban egy rendkívül éles visszaesés követett: a nemzetközi árukereskedelem volumene több mint 30 százalékkal zuhant. Ez drámai változást jelez, amelynek háttérében több tényező állhat, például geopolitikai feszültségek, gazdasági válságok vagy az energiaválság következményei. 2024 - re ugyanakkor az ábránenyhe pozitív korrekció látható, amely arra utal, hogy a nemzetközi áruforgalom kezd kilábalni a korábbi mélypontról, bár a növekedés mértéke még mindig szerény, és messze elmarad a 2014 – 2021 közötti időszak átlagától.

Ábra 10: A nemzetközi árukereskedelem alakulása 2014 – 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

Az Ábra 11 a nemzetközi árukereskedelem havi alakulását mutatja 2024 - ben, százalékos változások formájában. Az digramból jól látható, hogy az év során jelentős ingadozások történtek az áruforgalom terén, ami a globális gazdaság érzékenységére utalhat különféle külső és belső hatásokra, például geopolitikai eseményekre, gazdaságpolitikai döntésekre vagy ellátási lánc problémákra. Az év eleje meglehetősen gyengén indult: januárban 4,8 százalékkal, februárban pedig 2,1 százalékkal csökkent a nemzetközi áruforgalom. Márciusban következett be az év legnagyobb visszaesése, amikor is 11,9 százalékos zuhanás történt. Ez a nagy mértékű csökkenés, amely valószínűleg valamilyen súlyos gazdasági sokk, például kereskedelmi korlátozások, válsághelyzet vagy más globális tényező hatására következhetett be. Áprilisban viszont egy jelentős pozitív fordulat történt: a kereskedelem 7,5 százalékkal nőtt, ami arra utal, hogy a márciusi mélypont után gyors kilábalás indult meg. Ennek ellenére májusban és júniusban ismét visszaesést tapasztalhatunk (- 5,9 százalék és -7,3 százalék), ami azt jelzi, hogy a piaci stabilizálódás még nem volt tartós. A nyári időszak enyhe fellendülést hoztak: júliusban 4,2 százalékos növekedés volt tapasztalható, míg augusztusban ismét mérsékelt, 4,5 százalékos csökkenés következett. A szeptemberi érték minimális, de pozitív elmozdulást mutatott (0,5 százalék), ami után októberben már egy erőteljesebb, 2,6 százalékos növekedés látható. Novemberben viszont újra visszaesés történt (-3,6 százalék), decemberre azonban enyhe, 0,4 százalékos növekedés állt be, ami az év végére némi stabilitásra utalhat.

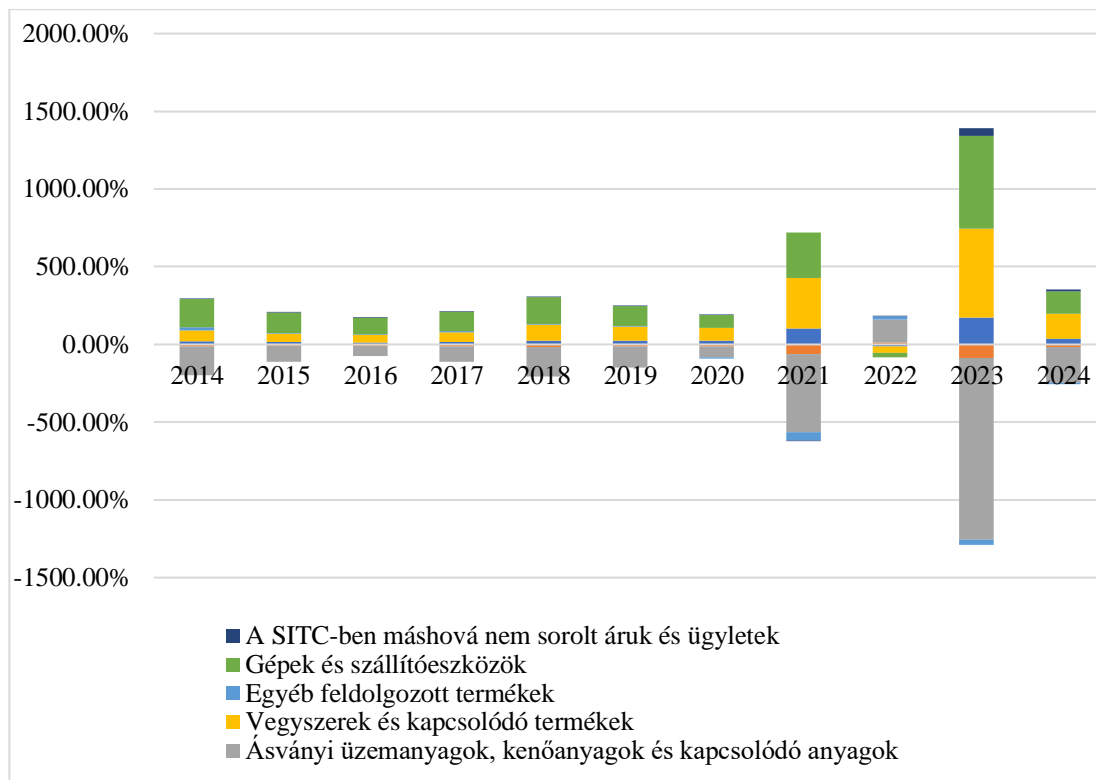

Ábra 11: A nemzetközi árukereskedelem alakulása 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.7 Fő import termékek az Európai Unióban 2014 - 2024

Az Ábra 12 az Európai Unió export- és importadatainak átlagos alakulását mutatja be termékcsoportok szerint 2014 és 2024 között, százalékos formában. Az digramon látható értékek az export és import egyenlegéből képzett átlagos éves változásokat mutatják, termékcsoportonként színezve. Az adatok alapján jól kirajzolódnak a különféle ágazatok kereskedelmi teljesítményének hosszú távú trendjei, valamint az Európai Unió gazdasági és külkereskedelmi szerkezetének jellemzői. A vizsgált időszak elején, 2014 és 2019 között a kereskedelmi mérleg viszonylag stabil volt: a legtöbb árucsoportban mérsékelt többlet keletkezett, különösen a gépek és szállítóeszközök, valamint a vegyipari termékek terén. Ezek a termékcsoportok minden évben jelentősen hozzájárultak az Európai Unió pozitív külkereskedelmi egyenlegéhez, ami jól mutatja az Unió ipari és technológiai exportfölényét. Ezzel szemben az ásványi üzemanyagok és kapcsolódó anyagok esetében az egész időszakban tartós és súlyos külkereskedelmi hiány volt tapasztalható. Ez a negatív mérleg különösen 2021 - ben és 2023 - ban mélyült el drámai mértékben, utóbbi évben több mint 1170 százalékos átlagos értékkel, ami az energiaárak extrém megugrására és az importkitettségre utal. 2020 - ban és 2021 - ben a járvány, az ellátási láncok zavarai és a globális gazdasági sokkhatások jelentős kilengéseket eredményeztek. 2021 - ben például az ásványi anyagokból származó hiány rekordmértéket ért el, miközben a gépipar és vegyipar kivételes többletet mutatott, utalva arra, hogy bizonyos iparágak gyorsabban alkalmazkodtak a válság utáni helyreállításához. A 2023 - as év minden korábbi értéket felülmúlt, hiszen a legtöbb termékcsoportban hatalmas pozitív változás volt érzékelhető. A gépek exporttöbblete meghaladta a 590 százalékát, míg a vegyiparban 570 százalék fölötti növekedés történt. Ugyanakkor ebben az évben az ásványi anyagokkal kapcsolatos hiány is hatalmas mélységet ért el. Ez az ellentmondásos helyzet arra utal, hogy az Európai Unió bizonyos ágazatokban kiemelkedő exportteljesítményt ért el, miközben energiahordozók terén soha nem látott mértékben vált függővé a külső forrásoktól. 2024 - ben a mérleg némileg konszolidálódott: az adatok szerint a legtöbb iparágban továbbra is többlet keletkezett, különösen a gépipar és vegyipar területén (144 százalék, illetve 162 százalék), viszont az ásványi anyagok hiánya csökkent még mindig jelentős, több mint – 228 százalékos értékkel. A mezőgazdasági termékek és nyersanyagok egyenlege változó volt, de ezek kisebb súlyt képviseltek az összesített adatokban.

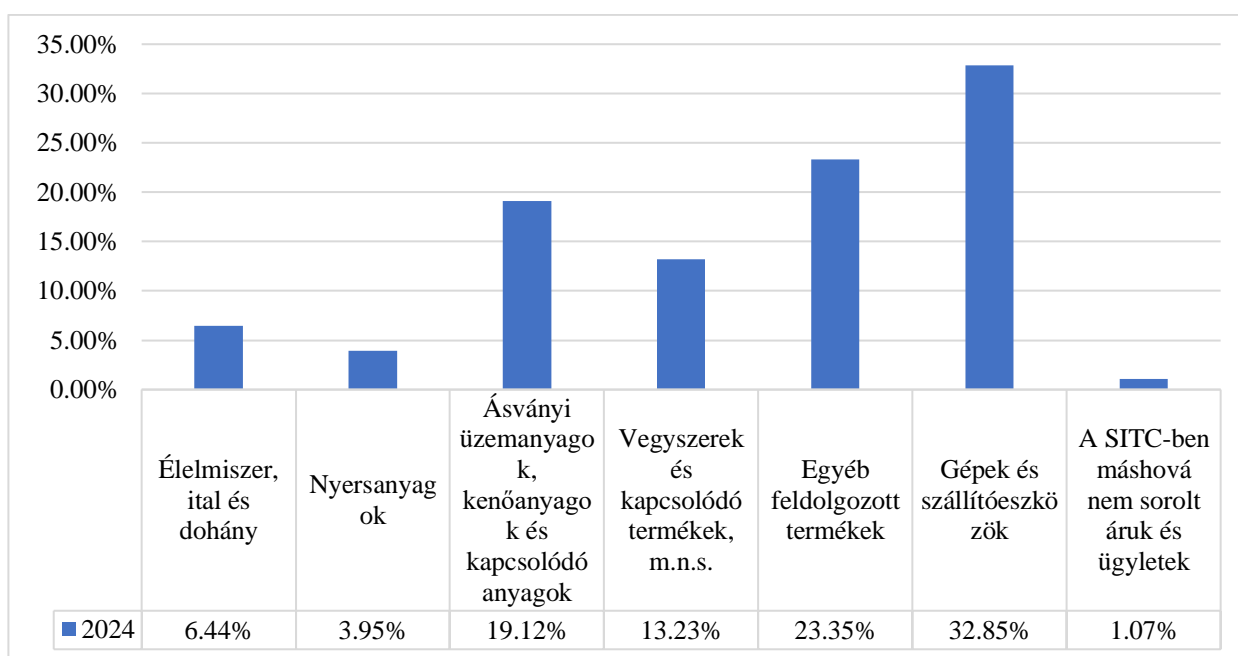

Ábra 12: Az Európai Unió kereskedelmi mérlege termékcsoportok szerint 2014 – 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat című statisztikai tábla alapján

Az Ábra 13 az Európai Unión kívülről (extra-EU27) származó import főbb termékcsoportjait mutatja be 2024 - ben, százalékos arányban. A grafikon azt szemlélteti, hogy az Európai Unió milyen arányban importál különféle termékeket a nem uniós országokból. A legnagyobb arányt a gépek és szállítóeszközök képviselik, ezek az Európai Unión kívüli import 32,85 százalékát teszik ki. Ez azt jelzi, hogy az Unió ipara erősen támaszkodik a nemzetközi gépipari beszállítókra például Ázsiából (Kína, Dél-Korea, Japán), vagy az USA - ból származó technológiákra. A második legnagyobb kategória az egyéb feldolgozott termékek, amelyek az import 23,35 százalékát teszik ki. Ide tartozhatnak pl. késztermékek, műanyagok, fémtermékek, ruházati cikkek vagy más, ipari felhasználású eszközök. A harmadik helyen az ásványi üzemanyagok, kenőanyagok és kapcsolódó anyagok szerepelnek 19,12 százalékkal. Ez a viszonylag magas arány jól tükrözi az Európai Unió energiafüggőségét a külső országoktól, különösen olyan exportőröktől, mint Oroszország, Norvégia, az USA vagy a Közel-Kelet országai. Vegyszerek és kapcsolódó termékek is jelentős részt képviselnek (13,23 százalék), ami arra utal,

hogyan az Európai Unió még mindig nagy mennyiségben szorul külső forrásokra gyógyszeripari vagy ipari vegyi anyagok tekintetében is. A mezőgazdasági termékek közül az élelmiszerek, italok és dohány kategóriája 6,44 százalékot tesz ki, míg a nyersanyagok részesedése viszonylag alacsony, 3,95 százalék. Ez arra utal, hogy bár az Európai Unió önellátóbb e termékek terén, mégis szükség van külső forrásokra bizonyos alapanyagok és élelmiszerek importjához. Végül a legkisebb hányadot, 1,07 százalékot, az „A SITC - ben máshová nem sorolt áruk és ügyletek” kategóriája teszi ki. Ez a csoport jellemzően kisebb jelentőségű vagy besorolás szempontjából vegyes tartalmú árukat jelent.

Ábra 13: Főbb importcikkek termékenként az Európai Unión kívüli importból 2024, százalékos arány (2025)

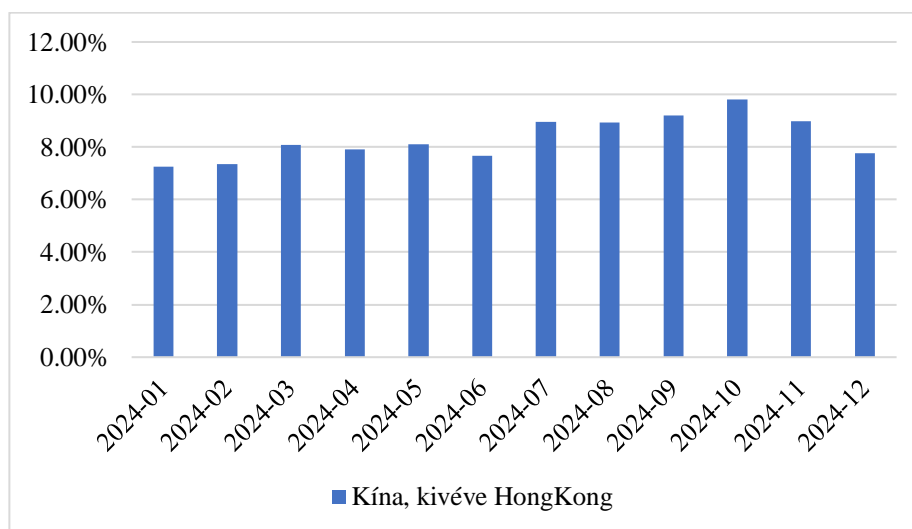
Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat című statisztikai tábla alapján

4.1.8 Az Európai Unió – Kína import volumenének alakulása

Kína az Európai Unió egyik legfontosabb kereskedelmi partnere, különösen az import tekintetében. Az elmúlt két évtizedben Kína nyersanyagimportja tovább nőtt, ami egyrészt a kínai ipari kapacitás bővüléséből, másrészt a globális gazdasági integráció elmélyüléséből származott. E fejezet célja, hogy áttekintést adjon a Kínából érkező uniós import alakulásáról, a mögöttük meghúzódó gazdasági folyamatokról, valamint a legfontosabb trendekről és fordulópontokról.

4.1.9 Az Európai Unió áruforgalma Kínával 2024

Az Ábra 14 az Európai Unió Kínából származó importjának arányát mutatja havi lebontásban, százalékos formában. Az év első hónapjában (januárban) a kínai import aránya 7,5 százalék körül mozog. Februárban enyhe növekedés vehető észre, a mutató 7,8 százalék környékére emelkedik. A tavaszi hónapokban (március – június) ez az érték stagnál 8 százalék környékén. Ez arra enged következtetni, hogy a kereskedelmi tevékenység a tavaszi időszakban élénkült, valószínűleg a gazdasági aktivitás erősödése és a szezonális hatások miatt. A nyári hónapokban, különösen júliusban és augusztusban, jelentősebb növekedés történik, a mutató eléri a 9 százalék körüli értéket. Ezután szeptemberben és októberben újabb emelkedés tapasztalható, és októberben a csúcserték körülbelül 9,7 százalék jelenik meg. Ez a növekedés összefüggésbe hozható az év végi kereslet, például a karácsonyi időszakra való felkészülés által vezérelt importnövekedéssel. Novemberben és decemberben az arány kissé visszaesik, december végére körülbelül 7,8 százalékra. Ez a visszaesés az év végi ünnepek utáni keresletcsökkenést, illetve a logisztikai folyamatok lassulását tükrözheti. Az Európai Unióba irányuló kínai import 2024 - ben fokozatosan növekedett, különösen a második félévben, csúcspontját októberben érte el. Ez év végi gazdasági élénkülésre, megnövekedett keresletre és erősödő gazdasági kapcsolatokra utalhat.

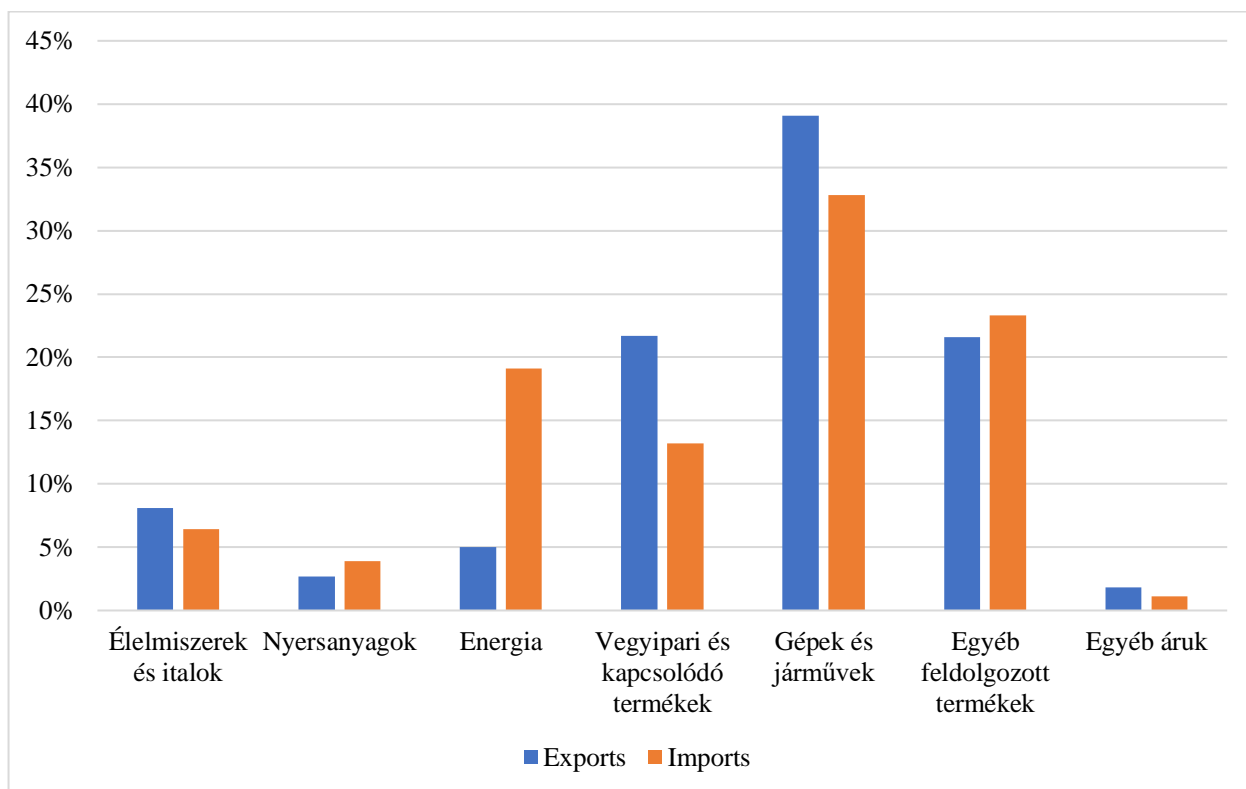
Ábra 14: Az Európai Unió és Kína közötti import forgalom havi lebontásban, százalékba kifejezve 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.10 Az Európai Unió Kínával folytatott kereskedelme termékcsoportok szerint 2024

A 2024 - es évben az Európai Unió és Kína közti kereskedelmi viszonyok termékcsoportonkénti eloszlását vizsgálva jól kirajzolódik az együttműködés szerkezeti jellege. Az Ábra 15 alapján egyértelműen látható, hogy mind az export, mind az import oldalon a „Gépek és járművek” kategória képviseli a legnagyobb arányt. Az Európai Unió Kínába irányuló exportjának több mint fele, míg az onnan érkező importnak is közel 39 százaléka ehhez a szegmenshez köthető. Ez a kétoldalú ipari együttműködés súlypontját jelöli ki, amely magában foglalja a járműipar, az elektronikai cikkek, továbbá különböző ipari gépek kereskedelmét. Az adatok azt sugallják, hogy a két gazdaság ebben a szektorban erőteljesen összefonódott, és kiegészítő szerepet tölt be egymás mellett. A második legnagyobb termékcsoport az „Egyéb feldolgozott termékek”, amely leginkább a kínai import oldalán erőteljes: több, mint 23 százalékos aránnyal jelenik meg, míg az exportnál 22 százalék. Ez a kategória tartalmazza a ruházati termékeket, bútorokat, játékokat, illetve különböző háztartási eszközöket, vagyis jellemzően olyan tömegfogyasztási cikkeket, amelyeket Kína tömegtermelés révén nagy volumenben és olcsón tud biztosítani az európai piac számára. Az ilyen típusú áruk importaránya tehát jól illeszkedik a korábbi ábrákból kirajzolódó képbe, miszerint az év második felében, különösen az ünnepi szezon közeledtével, jelentősen megnőtt az import volumene. Érdekes képet mutat a „Vegyszerek” kategória, ahol fordított a viszony: itt az export dominál. Az Európai Unió ebből a termékcsoportból nagyjából háromszor akkora arányban exportál Kínába, mint amennyit onnan importál. Ez az Unió vegyiparának fejlettségét, magas hozzáadott értékű termékeinek versenyképességét jelzi. A kivitel gyógyszeralapanyagokat, ipari vegyszereket, kozmetikai komponenseket vagy mezőgazdasági kemikáliákat tartalmaz. A kisebb súlyú termékcsoportok így az „Élelmiszerek és italok”, a „Nyersanyagok”, az „Energia” és az „Egyéb áruk” együttesen is csak minimális részt képviselnek a kétoldalú kereskedelemben. Ez arra utal, hogy az Európai Unió és Kína közötti gazdasági kapcsolatokat elsősorban a feldolgozóipar és a technológiai szektor hajtja, míg az alapvető nyersanyag- vagy élelmiszerjellegű csereforgalom marginális szerepet tölt be. Az Ábra 15 megerősíti azt a korábbi elemzésekből kirajzolódó képet, hogy a 2024 - es év során az Európai Unió és Kína közti áruforgalom szerkezete erősen ipari jellegű volt. Az exportban az Európai Unió a magasabb hozzáadott értékkel rendelkező termékek, mint a gépek, járművek és vegyszerek révén igyekezett pozíciót nyerni, míg az importban Kína dominált tömegtermelésre épülő feldolgozott cikkeivel. Az arányok azt is jelzik, hogy az Európai Unió egyre inkább behozatalra szorul bizonyos ipari és fogyasztási termékekből, míg saját ipari kivitelét csak

bizonyos szektorokban tudja fenntartani, ami hosszabb távon kereskedelmi egyensúlytalanságokat eredményezhet.

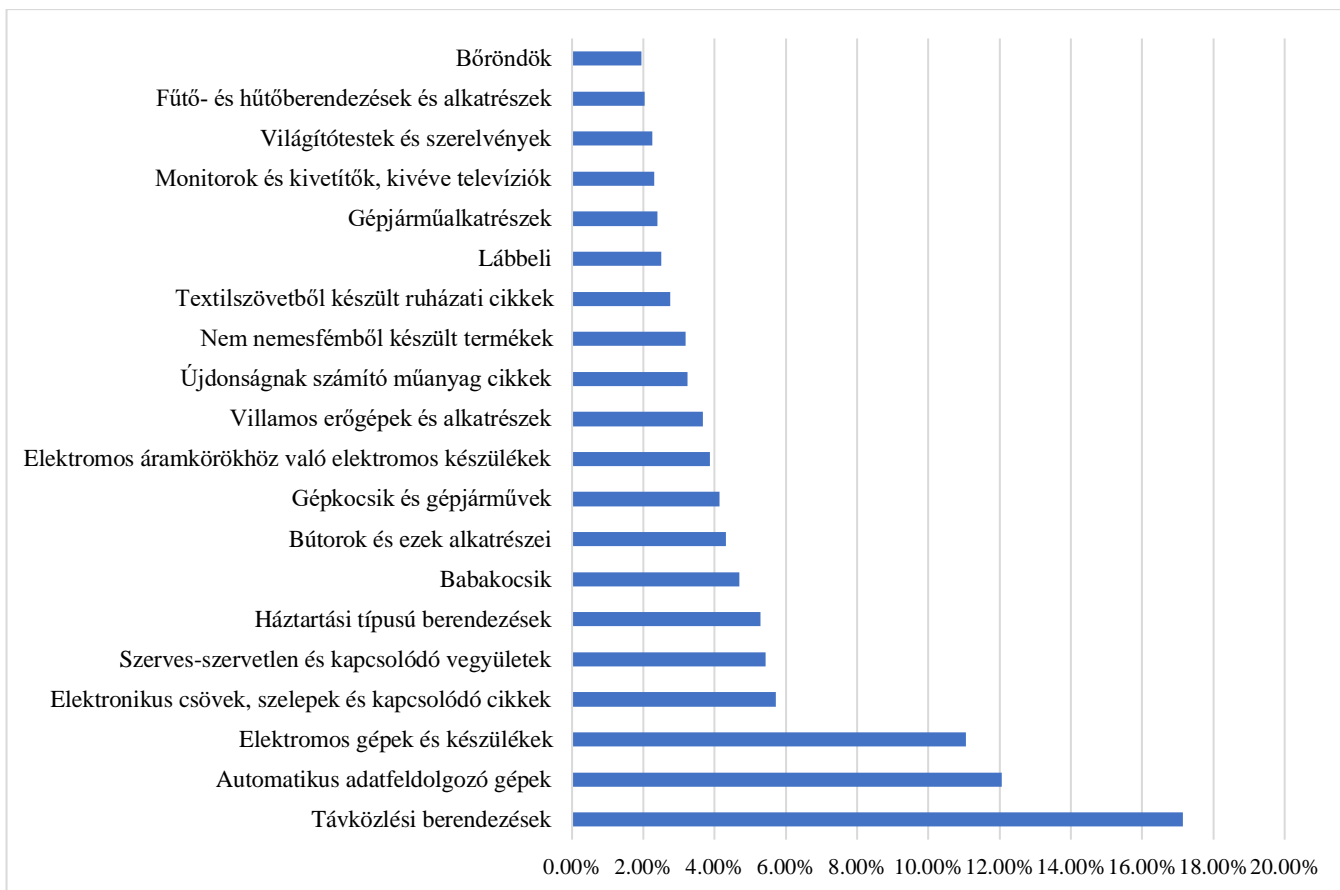
Ábra 15: Az Európai Unió Kínával folytatott kereskedelme termékcsoportok szerint 2024 – es adatok, százalékos megoszlás (2025)

Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.11 Az Európai Unió és Kína közötti legnagyobb forgalmú áruk 2024 – ben

Az Ábra 16 2024 - es év során az Európai Unióba Kínából importált legnagyobb forgalmú árucikkeket szemléltető ábra jól mutatja, hogy a két gazdaság közötti kereskedelem elsősorban a technológiai és feldolgozóipari termékekre összpontosul. A lista élén a „Távközlési berendezések” szerepelnek, amelyek az összes import csaknem 17 százalékát teszik ki. Ez világosan jelzi, hogy a digitális technológia és a mobilkommunikációs eszközök például okostelefonok, routerek vagy hálózati berendezések rendkívül meghatározó szerepet játszanak a Kínából érkező áruforgalomban. A második legnagyobb arányban importált termékcsoport az „Automatikus adatfeldolgozó gépek”, amelyek alatt elsősorban számítógépek, laptopok, valamint ezek alkatrészei érthetők. Ez a kategória több mint 12 százalékos részesedéssel bír, ami tovább erősíti a képet arról, hogy az

Európai Unió számottevő mértékben függ a kínai technológiai gyártástól. Hasonlóan magas arányt képviselnek az „Elektromos gépek és készülékek”, illetve az „Elektronikus csövek, szelepek és kapcsolódó cikkek”, amelyek szintén az ipari és technológiai eszközök közé sorolhatók. Az importlista további jelentős elemei között szerepelnek a háztartási és mindennapi fogyasztási cikkek is, mint például a „Háztartási típusú berendezések”, „Babakocsik”, „Bútorok és ezek alkatrészei” vagy a „Textilszövetből készült ruházati cikkek”. Ezek az áruk jellemzően Kína tömegtermelésére épülő, alacsonyabb költségű termékei, amelyek az európai fogyasztói igényeket hivatottak kielégíteni. Bár ezek a kategóriák kisebb százalékos arányt képviselnek, széles körben jelen vannak a mindennapi életben. Az ipari és alkatrész jellegű termékek is jelentős részét adják az importnak: „Gépjárműalkatrészek”, „Villamos erőgépek és alkatrészeik”, „Gépkocsik és gépjárművek” mind azt mutatják, hogy az Európai Unió ipara is erőteljesen támaszkodik a kínai gyártásra, nemcsak a kész termékek, hanem az alkatrészek tekintetében is. Ez a jelenség különösen fontos lehet az autóiipar vagy az elektronikai összeszerelés szempontjából, ahol az ellátási láncok rugalmassága kulcskérdés. Végül, a kevésbé jelentős importcikkek között szerepelnek például „Bőröndök”, „Világítótestek”, „Lábbelik”, vagy „Fűtő- és hűtőberendezések”, amelyek ugyan alacsonyabb arányban jelennek meg, de tovább árnyalják a kínai termékszerkezet sokszínűségét. A fenti ábrából kiderül, hogy az Európai Unió 2024 - ben döntően technológiai, ipari és fogyasztási cikket importált Kínából. Az import szerkezete azt mutatja, hogy Kína továbbra is az Európai Unió egyik fő beszállítója a digitális eszközök, elektronikai alkatrészek és tömegfogyasztási termékek területén, ami egyben felveti az ellátási biztonság és a gazdasági függés kérdését is.

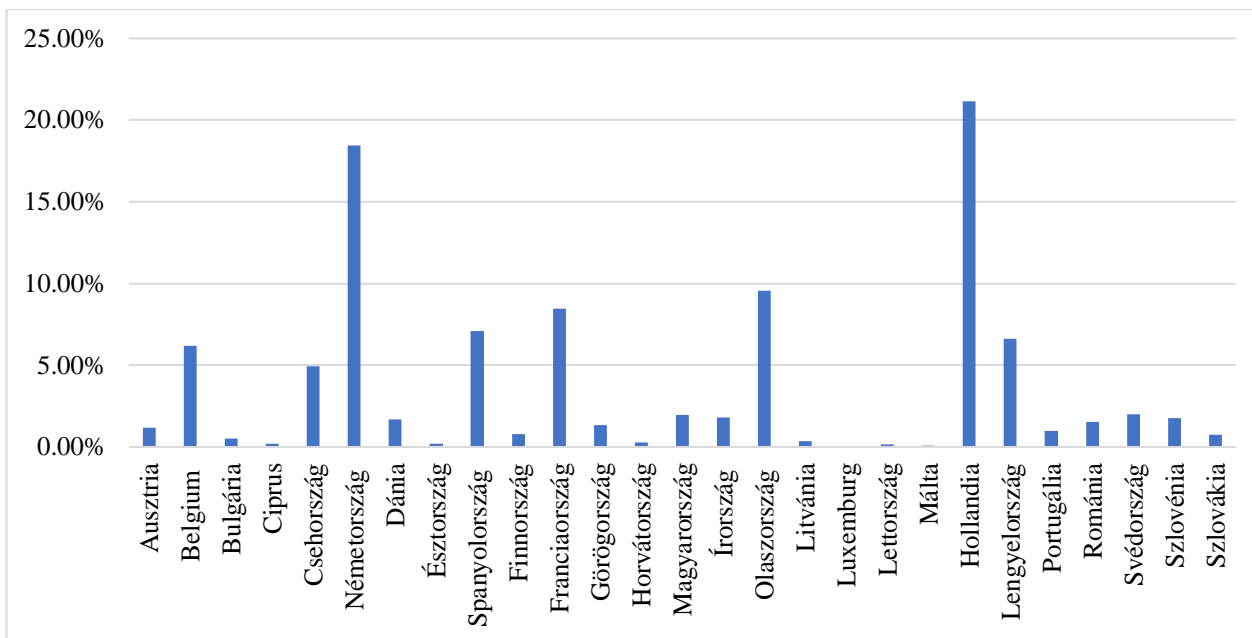

Ábra 16: Az Európai Unióba Kínából importált legtöbb áru 2024 – es adatok, százalékos megoszlás (2025)

Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.12 Kínával folytatott kereskedelem Európai Unió országoként

Az Ábra 17 az Európai Unió Kínából érkező áruimportjának országokénti eloszlását ábrázolja 2024 - ben. Az adatokból világosan látszik, hogy Hollandia messze a legnagyobb mértékben, közel 22 százalékkal részesül az importból, ami leginkább a rotterdami kikötő logisztikai szerepének tulajdonítható, sok kínai eredetű áru ezen keresztül érkezik az Európai Unióba, és innen kerül tovább más országokba. A második legfontosabb importőr Németország, amely szintén jelentős ipari kapacitásokkal és fogyasztói piaccal bír. Franciaország, Olaszország, Spanyolország és Lengyelország közepes részesedéssel rendelkeznek, míg a kisebb országok, mint például Ciprus, Málta vagy a balti államok, jóval kevesebb szerepet töltenek be a Kínából érkező áruk fogadásában.

Ábra 17: Az Európai Unió Kínából irányuló áruimportja 2024, százalékos megoszlás (2025)

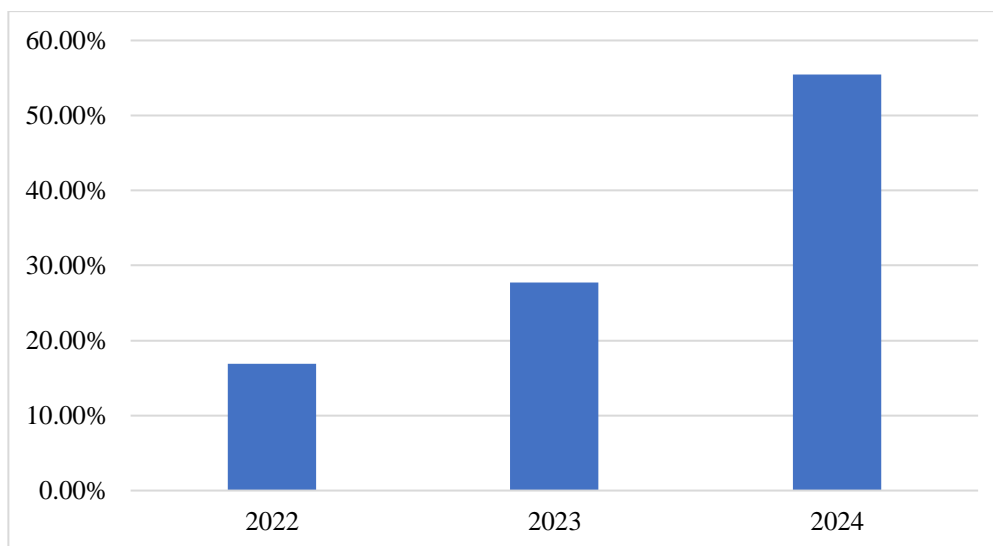
Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.1.13 Az Európai Unióba Kínából érkező vámmentes termékek aránya 2022 -2024 között

Az Ábra 18 azt szemlélteti, hogy az Európai Unióba érkező 150 euró alatti értékű küldemények aránya lényegesen nőtt az elmúlt három esztendőben. Míg 2022 - ben az ilyen csomagok a teljes importcsomag 16 százalékát tették ki, 2023 - ra ez az arány 27 százalékra, 2024 - re pedig már 55 százalékra növekedett.

2024 - ben jelentősen növekedett az Európai Unióba érkező, 150 euró alatti értékű küldemények száma, elérve a 4,6 milliárdot, melyek 91 százaléka Kínából jött. Ez komoly kihívásokat jelent az uniós vámhatóságok számára, mivel ezek a szállítmányok gyakran nem felelnek meg az Európai Unió termékbiztonsági előírásainak, és gyakran hamisítványokat is tartalmazhatnak. A Temuhoz és Sheinhez hasonló platformok térnyerése okán az Európai Unió szigorítani óhajtja az ilyen alacsony értékű csomagok felügyeletét, hogy biztosítsa a fogyasztók biztonságát és előmozdítsa a korrekt versenyt az uniós kereskedőkkel szemben. (Forrás:

<https://www.reuters.com/business/retail-consumer/eu-tighten-checks-cheap-products-sites-like-temu-shein-2025-02-03/>)

Ábra 18: Az Európai Unióba érkező 150 euró alatti csomagok aránya, százalékos megoszlása (2025)

Forrás: Saját szerkesztés a Reuters cikke alapján

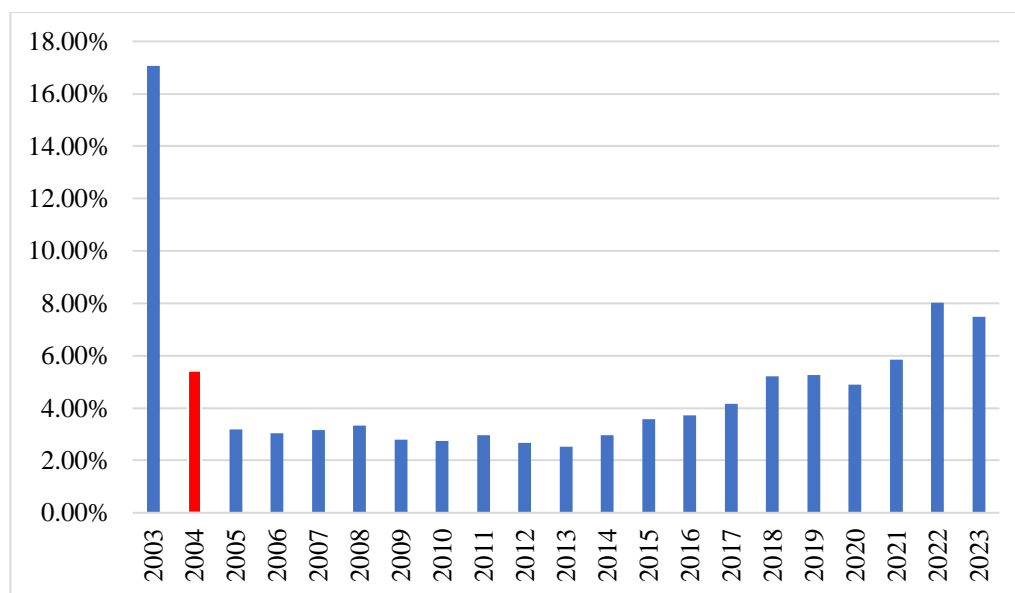
4.2 Magyarország és Románia importstruktúrájának áttekintése

Magyarország és Románia importstruktúrája remekül visszatükrözi a két ország gazdasági felépítését, ipari központjait és külkereskedelmi kapcsolatait. Noha mindkét ország az Európai Unió tagjaként hasonló kereskedelmi szabályozási környezetben működik, importjuk összetétele és legfőbb partnereik más képet festenek. E fejezet célja, hogy összehasonlítsa a két ország importjának főbb vonásait, feltárja a domináns termékkategóriákat, továbbá rávilágítson az esetleges egyezésekre és eltérésekre.

4.2.1 Magyarország és Románia az Európai Unió csatlakozás utáni időszak import vám bevételeinek alakulása

Magyarország importvámjai és díjai (Ábra 19) az államháztartás és az Európai Unió - intézmények bevételein belül az Európai Unió - csatlakozást megelőzően, 2003 - ban kiemelkedően magas arányt képviseltek: az importvám-bevételek az összes közbevétel 17 százalékát meghaladták. Ez az arány 2004 - ben, a csatlakozás évében jelentősen csökkent, és az ezt követő években tartósan alacsonyabb szinten stabilizálódott, 3 – 5 százalék körüli értékekkel. Az adatok alapján a 2004 - es csatlakozással Magyarország az Európai Unió egységes belső piacának részévé vált, ami a tagállamok közötti vámok megszűnését jelentette. Ennek következtében az

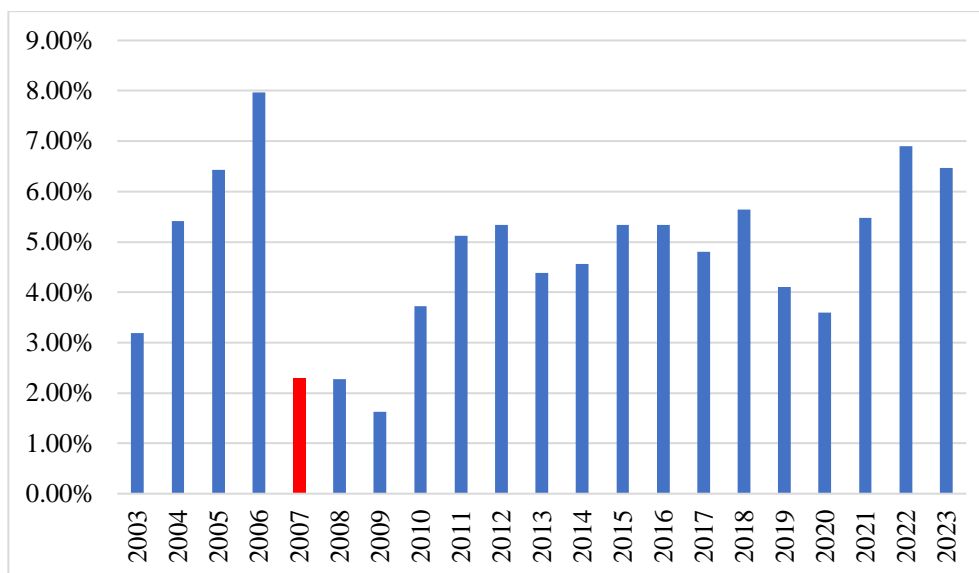
importvámok szerepe a közvetlen bevételek között jelentősen csökkent. Ugyanakkor a 2010 - es évektől kezdve egy lassú, de egyértelműen pozitív trend figyelhető meg. 2016 - tól a vámbevételek aránya folyamatosan emelkedett, és 2023-ra már elérte a 7,5 százalékot. Ez a tendencia részben az Európai Unión kívüli országokból érkező import bővülésével magyarázható, de hozzájárulhatott az adóbeszedési hatékonyság növekedése is.

Ábra 19: Magyarország importvámjai és díjai (ÁFA nélkül) az államháztartás és az Európai Unió - intézmények bevételei 2003 és 2023 között, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

A Romániára vonatkozó adatok (Ábra 20) hasonló tendenciát mutatnak, mint Magyarország esetében, de eltérő intenzitással. 2003 és 2006 között az importvámok és díjak aránya az államháztartási bevételek között 5 és 8 százalék között ingadozott, ami viszonylag magasnak számított. Azonban 2007, Románia Európai Unió csatlakozásának éve, fordulópontot hozott: az importvám - bevételek aránya drámaian csökkent, és 2 százalék körüli értéket esett vissza. A csatlakozással Románia jelentős vámbevételeket veszített, mivel az Európai Unió tagállamok közötti import vámentessé vált. Az ezt követő időszakban, különösen a 2010 - es évektől kezdődően, az arány kisebb - nagyobb ingadozásokkal jellemezhető, de összességében alacsonyabb szinten stagnált, mint Magyarország esetében. 2018 után enyhe növekedés tapasztalható, de az érték 2023 - ban is csupán körülbelül 4 és 7 százalék körüli érték volt.

Ábra 20: Románia importvámjai és díjai (ÁFA nélkül) az államháztartás és az Európai Unió - intézmények bevételei 2003 és 2023 között, százalékos megoszlás (2025)

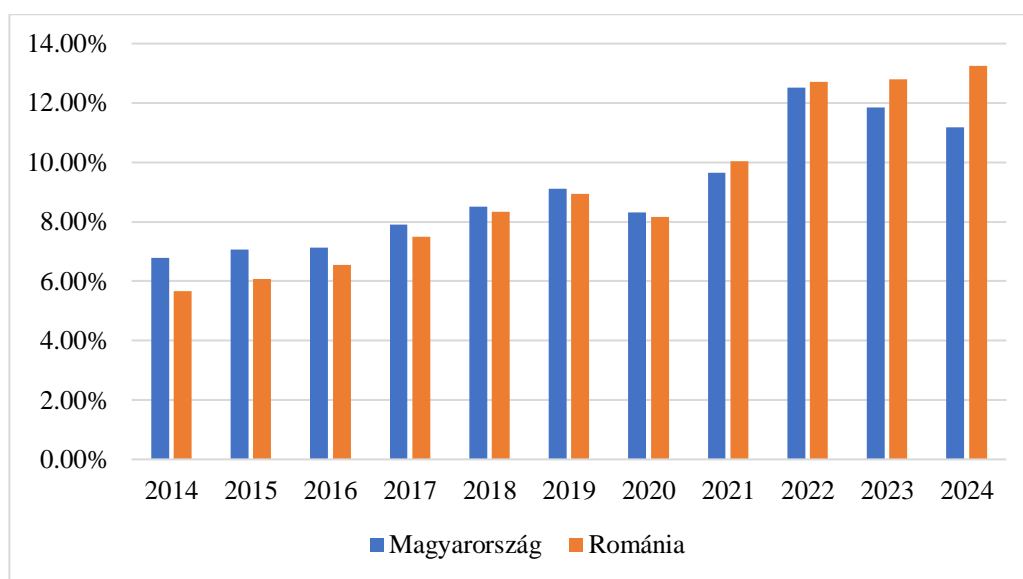
Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

A két ország összehasonlítása alapján megállapítható, hogy az Európai Unió - csatlakozás jelentős hatással volt az importvám-bevételek alakulására Magyarország és Románia esetében egyaránt. A csatlakozás évében mindkét országban drámai visszaesés tapasztalható, amely az Európai Unió egységes belső piacához való csatlakozás következménye. A vámok eltűnése az Európai Unión belüli kereskedelemben érhetően jelentősen csökkentette a vámbevételek arányát az állami bevételeken belül. Ugyanakkor Magyarország esetében a csatlakozást követő években fokozatos és tartós növekedés figyelhető meg, míg Romániában ez a növekedés sokkal mérsékeltebb maradt. A két ország közötti eltérés mögött több tényező is állhat.

4.2.2 Magyarország és Románia importjának alakulása 2014 – 2024 között

Az Ábra 21 Magyarország és Románia áruk és szolgáltatások importjának GDP - hez viszonyított arányát mutatja be 2014 és 2024 között. Az adatokból egyértelműen látszik, hogy mindkét ország esetében folyamatos emelkedés tapasztalható az import arányában az évtized során. Ez arra utal, hogy a gazdaságuk egyre inkább nyitottá válik, egyre nagyobb mértékben támaszkodnak külföldi termékekre és szolgáltatásokra. Magyarország 2014 - től egészen 2022 - ig minden évben magasabb importarányal rendelkezik, mint Románia. Ez azt jelzi, hogy Magyarország gazdasága ebben az időszakban erősebben integrálódott a nemzetközi piacba, és

valószínűleg nagyobb mértékben épült be a globális ellátási láncokba. Azonban 2023 - tól fordulat következik be: Románia utoléri Magyarországot, és 2024 - re már meg is előzi, amikor az import aránya eléri a GDP 13,25 százalékát, szemben Magyarország 11,8 százalékos értékével. Ez a fordulat jelezheti, hogy Románia gazdasága dinamikusan bővül, és egyre nagyobb szüksége van külföldi árukra, például nyersanyagokra, technológiai termékekre vagy fogyasztási cikkekre. Emellett a gyorsan növekvő online vásárlások, különösen az alacsony értékű, harmadik országból érkező csomagok (mint például a Temu vagy a Shein kínálata) szintén hozzájárulhatnak ehhez a változáshoz. A folyamatos növekedés mindkét országban arra is utal, hogy egyre erőteljesebb kapcsolat van a nemzetközi kereskedelem és a gazdasági teljesítmény között. Ez a tendencia viszont kihívásokat is jelent, például a vámellenőrzések szigorítása vagy a hazai termelők versenyképességének biztosítása szempontjából.

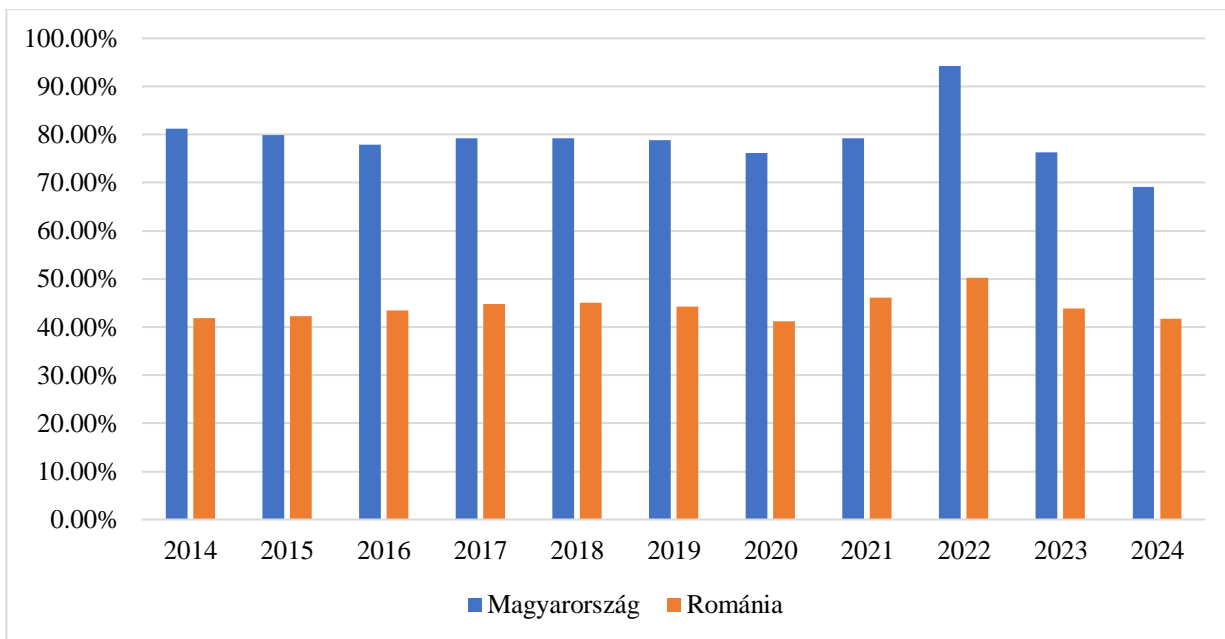
Ábra 21: Áruk és szolgáltatások importjának alakulása 2014 és 2024 között, százalékos megoszlás (2025)

Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.2.3 Magyarország és Románia az áruk és szolgáltatások importjának aránya a bruttó hazai termék (GDP) százalékában

Az Ábra 22 Magyarország és Románia áruk és szolgáltatások importjának bruttó hazai össztermékhez (GDP) viszonyított arányát mutatja be 2014 és 2024 között. Az adatok alapján

szemmel látható, hogy Magyarország esetében ez az arány végig jóval magasabb volt, mint Romániánál. Míg Magyarországon az import aránya a GDP - hez viszonyítva általában 76 százalék és 94 százalék között mozgott, addig Romániában ez az érték jellemzően 41 – 50 százalék között maradt. Ez azt jelzi, hogy a magyar gazdaság sokkal inkább függ a külföldről érkező termékektől és szolgáltatásoktól, ami arra utal, hogy Magyarország erősebben be van kapcsolódva a nemzetközi kereskedelemben és a globális ellátási láncokba. Románia ezzel szemben kisebb importarányal rendelkezik, ami arra enged következtetni, hogy gazdasága kevésbé nyitott, illetve nagyobb mértékben támaszkodik belső forrásokra. A két ország eltérő importfüggősége részben gazdaságszerkezeti különbségekkel, részben kereskedelmi kapcsolataik intenzitásával magyarázható.

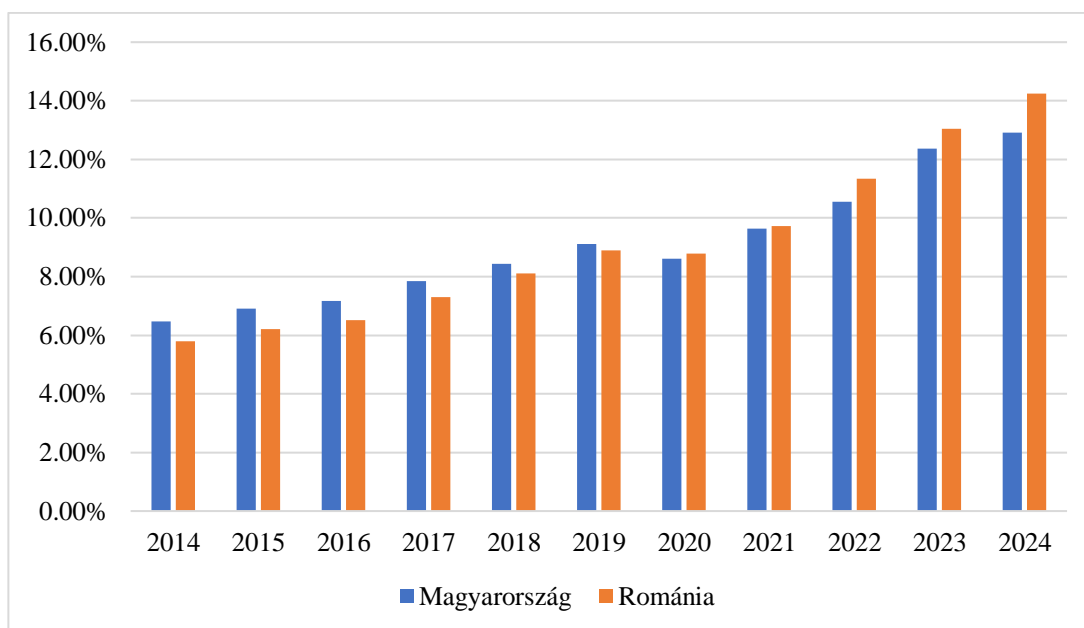
Ábra 22: Magyarország és Románia importjának aránya GDP-hez viszonyítva 2014 és 2024 között, százalékos arány (2025)

Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.2.4 Magyarország és Románia vámbevételeinek aránya a GDP arányában 2014 és 2024 között

Az Ábra 23 Magyarország és Románia GDP - arányos vámarányát mutatja 2014 - től 2024 - ig. Az ábrából látható, hogy 2014 - től 2019 - ig enyhén emelkedtek a vámok mindkét országban,

2020 - tól pedig még jelentősebben. A vámtarifák meghaladták Romániát, de 2019 - től Románia fokozatosan felzárkózik, és 2023 – 2024 - ben megelőzi Magyarországot, elérve a GDP közel 14 százalékát. E változások háttérében több tényező állhat. Egyrészt a kereskedelempolitikai döntések és az Európai Unión kívüli országokkal folytatott kereskedelem bővülése növelheti a vámbevételeket. Másrészt a COVID-19 világjárvány okozta gazdasági recesszió és az azt követő fellendülés befolyásolhatta a GDP - arányos tarifák kialakítását. A pandémia alatt mérséklődhetett a GDP, mialatt a vámbevételek kevésbé zuhantak vissza, ezért arányuk emelkedett. Emellett az infláció és a globális árak, főleg az importált áruk vonatkozásában szintén növelhették a vámbevételeket.

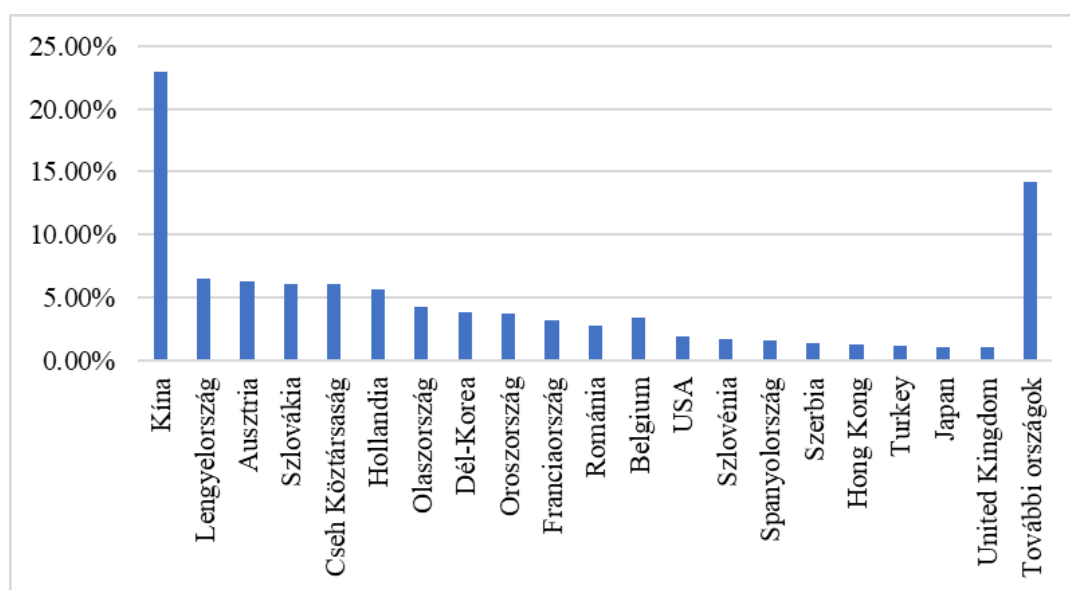
Ábra 23: Magyarország és Románia vámbevételeinek alakulása a GDP arányában 2014 és 2024 között, százalékos megoszlás (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.2.5 Magyarország és Románia legnagyobb import partnerei 2024

A 2024 - es adatok szerint Magyarország legnagyobb importpartnere (Ábra 24) Kína, amely az összes import több mint 23 százalékát képviseli. Ezt követi Lengyelország, Németország, Ausztria, Szlovákia és Csehország, mindegyik ország részesedése 4 – 6 százalék között mozog. A lista további szereplői, mint Hollandia, Dél - Korea, Olaszország, Franciaország, Románia és az

Egyesült Államok, kisebb, 2 – 4 százalékos arányt képviselnek. A „További országok” kategória, amely az összes többi kereskedelmi partnert magában foglalja, körülbelül 13 százalékot tesz ki, ezen országok közé tartozik például Dánia, Svájc, Mexikó, Ukrajna és stb. A kínai dominancia elsősorban a technológiai, elektronikai és gépipari import kiemelkedő szerepének köszönhető, mivel Magyarország számos kínai nagyvállalat, például akkumulátor- és elektronikai gyártók beszállítói láncába integrálódott. Ezen kívül a közép - európai országok jelentősége arra utal, hogy a Magyarország környezetében működő integrált ellátási láncok, különösen az autópár területén, aktívan hozzájárulnak az ország importstruktúrájához.

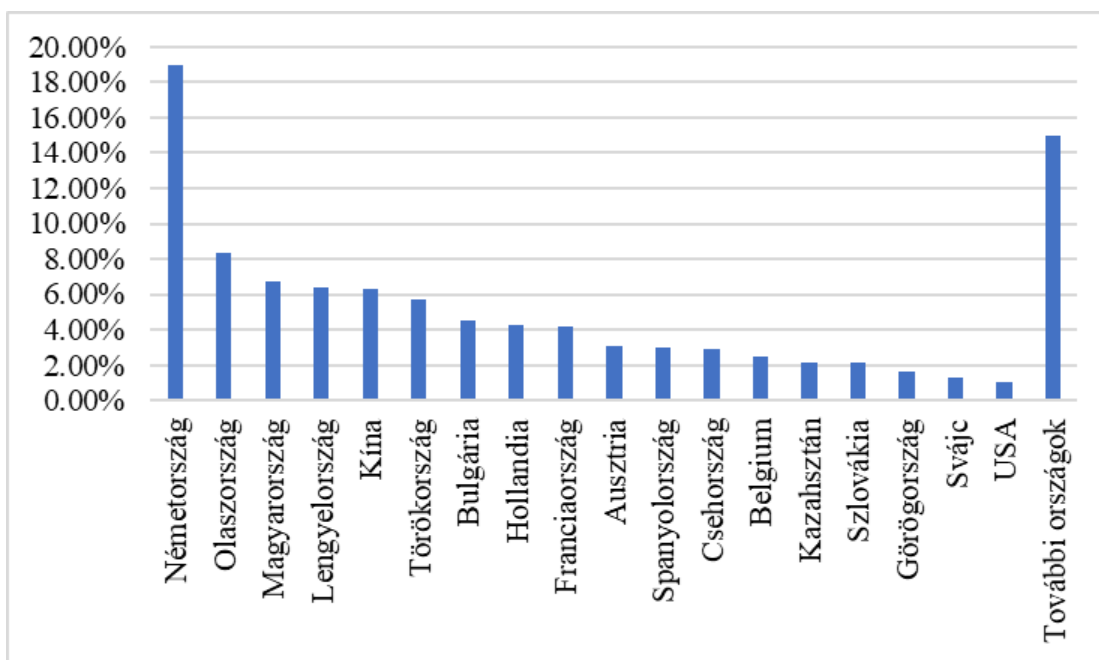

Ábra 24: Magyarország legnagyobb import partnerei 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrása: Saját szerkesztés a Trading Economics adatai alapján

Románia legfőbb importpartnerei láthatóak (Ábra 25) Németország, amely a teljes import körülbelül 19 százalékát teszi ki. Ezt követi Olaszország 8,3 százalékkal, valamint Magyarország, amely körülbelül 6,7 százalékos részesedéssel bír. További jelentős partnerek közé tartozik Franciaország, Lengyelország, Kína, Bulgária és Törökország. A „További országok” kategória is jelentős részesedéssel bír, körülbelül 15 százalékkal, ide tartozik például Svédország, Izland, Svájc, Ukrajna. Románia importstruktúrája elsősorban az Európai Unión belüli kereskedelmi kapcsolatokra épít, különösen Németország és Olaszország irányába, ami a gazdasági integráció

erősségét jelzi. Magyarország a harmadik legnagyobb importpartner, ami a két ország közötti szoros logisztikai, energetikai és ipari együttműködést tükrözi.

Ábra 25: Románia legnagyobb import partnerei 2024, százalékos megoszlás (2025)

Forrása: Saját szerkesztés az Trading Economics adatai alapján

A két ország importstruktúrája több szempontból eltér egymástól. Magyarország esetében Kína kiemelkedő szerepet játszik, míg Románia importja jelentős részben az Európai Unión belüli országokból, különösen Németországból és Olaszországból származik. Ez a különbség arra utalhat, hogy Magyarország külgazdasági kapcsolatai nyitottabbak az ázsiai, különösen a kínai termelők felé, és erősebben integrálódtak a globális ellátási láncokba, például az akkumulátor- és technológiai ipar területén. Ezzel szemben Románia a hagyományos nyugat - európai ipari központokkal ápol szoros gazdasági kapcsolatokat, ami a feldolgozóipari beszállítói szerepére is jellemző. A két ország közötti eltérés a kereskedelempolitikai irányultság és a nemzeti gazdaságstratégia különbségeire is utalhat. Magyarország kormánya az utóbbi években tudatosan támogatta a kínai és dél - koreai befektetők letelepedését, míg Románia kevésbé támaszkodik ezekre a kapcsolatokra, inkább az Európa Unión belüli integrációs erőkre épít. A szomszédos országokkal folytatott kereskedelem is fontos szerepet játszik. A szomszédos országokkal folytatott kereskedelem mindkét ország számára jelentős, különösen a logisztikai és földrajzi közelség miatt.

Románia esetében ez a kereskedelem inkább regionális jellegű, míg Magyarország esetében globálisabb eloszlást mutat.

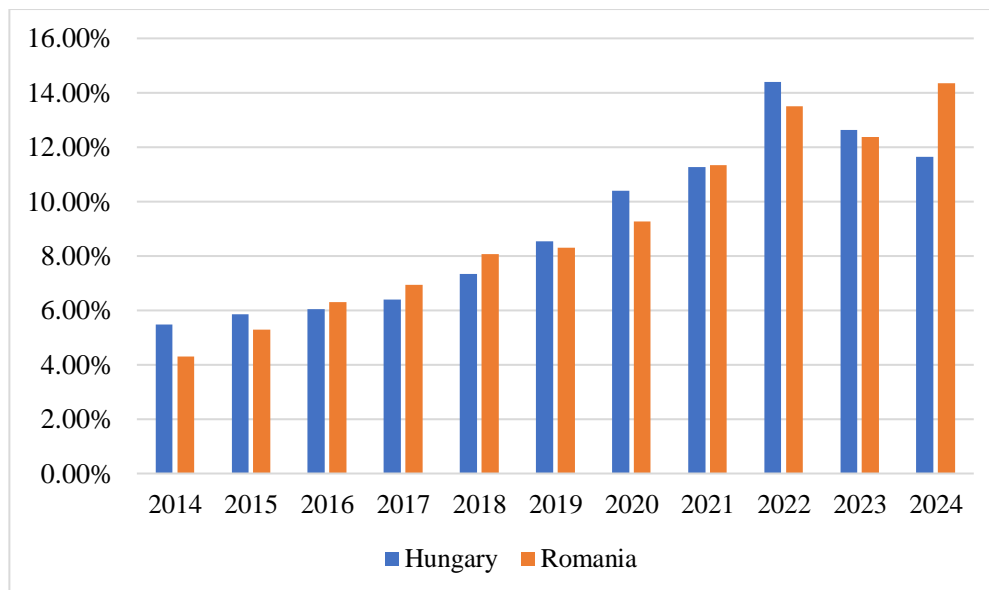
4.2.6 Magyarország és Románia Kínai import alakulása 2014 – 2024 között

Az Ábra 26 szemlélteti, hogyan változott Románia Kínából származó áruimportjának aránya 2014 és 2024 között. A diagramon jól megfigyelhető, hogy az import aránya évről évre szüntelenül emelkedett, 2014 - ben még alig érte el a 4,3 százalékot, míg 2024 - re már átlépte a 14,30 százalékot. Ez a közel négyszeres növekedés jelzi, hogy Románia egyre nagyobb mértékben függ a Kínából érkező árucikkektől. A növekedés hátterében több tényező is meghúzódhat. Egyrészt Románia gazdasága az elmúlt évtizedben folyamatosan fejlődött, ami együtt járt a belső fogyasztás és az ipari termelés bővülésével. Ezzel párhuzamosan nőtt az igény az olcsó és sokszor technológiailag fejlett kínai termékek iránt. Másrészt a globalizáció és a nemzetközi ellátási láncok elmélyülése is hozzájárult ahhoz, hogy Románia egyre több árut szerezzen be Kínából, különösen elektronikai cikkeket, gépeket és alkatrészeket. A járványidőszak, vagyis 2020 után különösen erős volt az import növekedése. Ez részben annak is betudható, hogy a COVID-19 alatt megnőtt az igény egészségügyi eszközökre, informatikai eszközökre és egyéb, otthoni munkavégzést segítő termékekre, ezek nagy része Kínából érkezett. 2023 - ban egy kisebb visszaesés figyelhető meg, amely mögött gazdasági bizonytalanság, ellátási lánc problémák vagy új szabályozások is állhattak. Ugyanakkor 2024 - ben ismét emelkedés következett be, és az importarány rekordmagas szintre, 14 százalék fölé emelkedett.

Az Ábra 26 Magyarország Kínából érkező áruimportjának fejlődését mutatja be 2014 és 2024 között, százalékos megoszlásban. Az adatok alapján világosan kirajzolódik egy növekvő irányzat: míg 2014 - ben az import aránya nagyjából 5,5 százalék körül mozgott, addig 2022 - re átlépte a 14 százalékot, ami komoly emelkedést jelent. A növekedés indoka főként Magyarország gazdasági integrációjában keresendő. A magyar ipar, különösen az autóipar és az elektronikai ágazat erősen támaszkodik a külföldi, azon belül is az ázsiai, főként kínai alkatrészekre és berendezésekre. Kína továbbra is a világ egyik legnagyobb beszállítója az elektronikai, gépipari és technológiai termékek piacán, ezért Magyarország importfüggősége is fokozódott. A világjárvány (COVID–19) idején, főleg 2020 után, megnőtt az igény az informatikai és egészségügyi eszközök iránt, amit az import arányának növekedése is tükröz 2020 és 2022 között. 2023 - ban kisebb visszaesés vehető észre, ami több okra vezethető vissza: globális gazdasági bizonytalanságok, szállítmányozási nehézségek,

az Európai Unión belüli kereskedelmi szabályozások változása, vagy akár a beszállítói láncok újraszervezése is befolyásolhatta a számokat. Ugyanakkor 2024 - ben nem történt újabb emelkedés, sőt egy enyhe csökkenés figyelhető meg az előző évhez képest, ami arra utalhat, hogy az import volumene stabilizálódott, vagy Magyarország igyekezett diverzifikálni beszállítóit, esetleg belföldi vagy európai alternatívákat kutatott.

Románia Kínával való behozatalai 2024 - re nagyobbak lettek, mint Magyarországé, holott azelőtt ez fordítva volt. Ez jelezheti a román gazdaság kínai termékektől való fokozódó függőségét, vagy a kereskedelmi struktúra átalakulását (pl. több elektronikai, ruházati, avagy online felületről érkező áru). Magyarországon a visszaesés utalhat ellátási láncbeli módosításokra, helyettesítő forrásokra vagy a szabályozás változásainak eredményére.

Ábra 26: Magyarország és Románia Kínából irányuló áruimportja 2014 és 2024 között, százalékos megoszlás (2025)

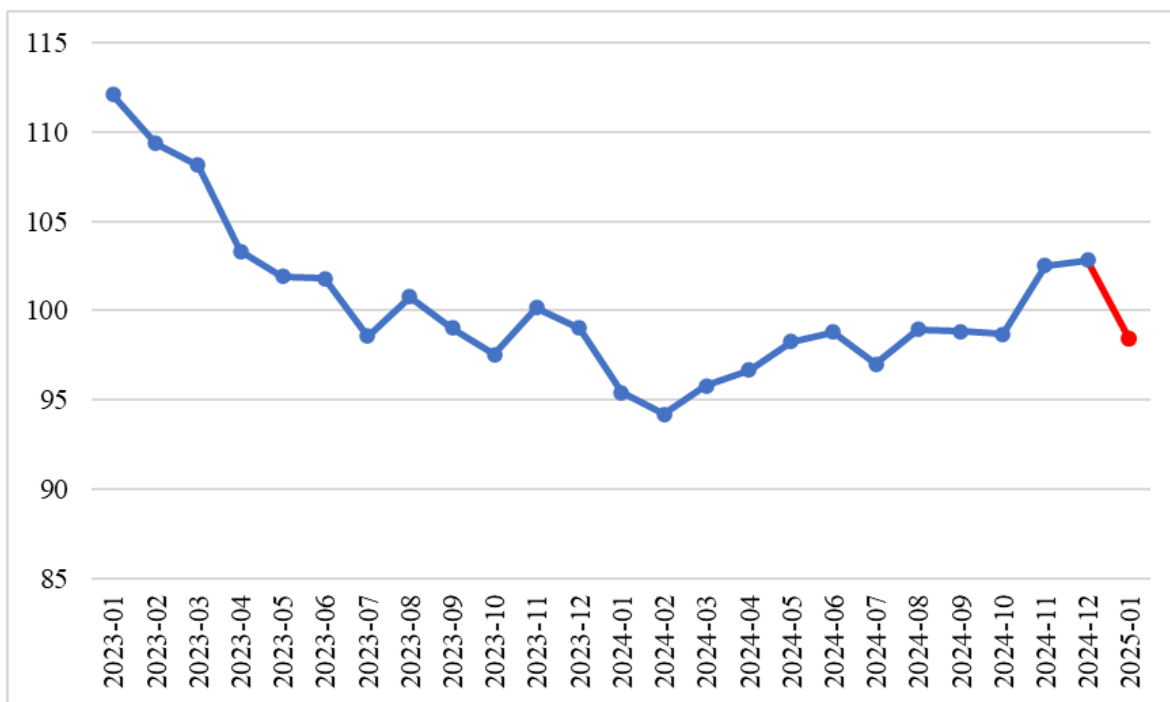
Forrása: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

4.3 Jövőbeni előrejelzés az import alakulásáról az Európai Unió, Magyarország és Románia esetében Winter – modell segítségével

A globális gazdasági környezet rohamos változásai okán az import alakulásának szavahihető előrejelzése kulcsfontosságú az Európai Unió, továbbá Magyarország és Románia gazdaságpolitikai tervezése szempontjából. A Winter-modell, mint egy modern idősoros

előrejelzési módszer, lehetővé teszi a szezonális és trendhatások figyelembevételét, ezáltal pontosabb képet nyújt a rövid- és középtávú importfolyamatokról. Jelen fejezet célja, hogy e modell alkalmazásával tanulmányozza és előrejelezze az import volumeneinek várható alakulását a három gazdasági egység esetében.

Az Ábra 27 az Európai Unió importindexének havi alakulását mutatja 2023 januárja és 2025 januárja között, ami egyértelműen jelzi az importindex további erőteljes csökkenését 2023 első felében, ami a gazdasági bizonytalanság, az infláció és az emelkedő energiaárak következménye lehet. Az index értéke 2023 második fele és 2024 közepe között ingadozott, de általában 95 körül stabilizálódott, ami arra utalhat, hogy a piac részben alkalmazkodott a korábbi negatív hatáshoz. Ezt követően 2024 második felében kismértékű növekedés következhet be, ami a gazdasági fellendülés jele lehet, de a téli módszer előrejelzése szerint 2025 januárjában újabb meredek esés várható. A visszaesés részben a szezonális hatásokra vezethető vissza, hiszen az év elején jellemzően alacsonyabb az importvolumen. Összességében az adatok nemcsak az elmúlt időszak importfolyamatait tükrözik, hanem rámutatnak azokra a kockázatokra és kihívásokra is, amelyek a jövőben érinthetik az Európai Unió külkereskedelmét.

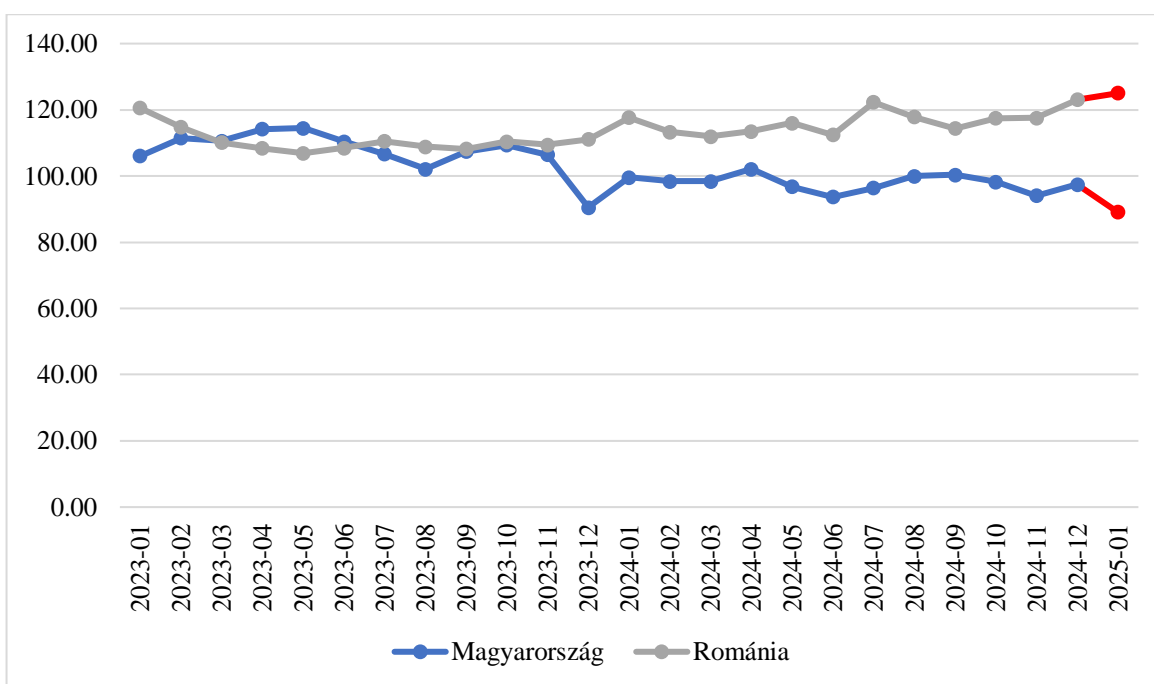

Ábra 27: Az Európai Unió import előrejelzés vizsgálat Winter módszerrel (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

Az Ábra 28 Winter módszer előrejelzése szerint Magyarország importindexe 2023 elején még viszonylag magas szinten, 106 és 114 között lesz, de az év végére jelentősen csökken, 2023 decemberében már csak 90,51 lesz. 2024 - ben tovább csökken, 2025 januárjára pedig 89,04 - re esik vissza az importindex az előrejelzések alapján. Ez a tendencia arra utal, hogy Magyarország teljes importja tovább csökken, amit a gyengébb belső kereslet, az infláció, az importköltségek növekedése vagy a gazdaság szerkezeti változásai okozhatnak.

Ezzel szemben Románia importindexe 2023 - ban enyhén csökkenő tendenciát mutat, majd az év végén emelkedni kezd, és 2024 - ben tartósan 110 felett marad, 2025 januárjában elérve a 125,02 – t az előrejelzések szerint. Ez a dinamikus növekedés arra utal, hogy Románia importtevékenysége megerősödött, ami a gazdasági bővülést, a külkereskedelmi kapcsolatokat, a fogyasztás és a befektetések növekedését vetítheti előre.

Ábra 28: Magyarország és Románia import előrejelzés vizsgálat Winter módszerrel (2025)

Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az Európai Unió importtevékenységének elemzése, különös tekintettel Magyarországra és Románia kereskedelmi szerkezetére, azt mutatja, hogy a vámunió integrációja és a globalizációs trend együttesen megváltoztatta az érintett országok gazdasági nyitottságát. Az elemzés alapján megállapítható, hogy az Európai Unió - csatlakozás óta mindkét ország importszerkezete jelentősen diverzifikálódott, ugyanakkor nőtt a távol - keleti (elsősorban kínai) importfüggőség is. Kína jelenléte az Európai Unió piacán bizonyos területeken kézzelfogható versenyelőnyt teremtett, de kihívásokat is hozott, különösen a helyi iparágak, az ellátási láncok és a külkereskedelmi mérleg tekintetében. Az import GDP - arányos növekedése és a vámbevételek GDP - arányos csökkenése azt jelzi, hogy a tagországok egyre nyitottabbak a globális kereskedelemre, ugyanakkor csökken az országok vámbevételeken keresztül megszerzett közvetlen fiskális mozgástere. A 2014 - 2024 közötti trendekből ítélve az Európai Unió és tagállamai középtávon a kereskedelem liberalizációja és digitalizációja felé haladnak, amelyben a fizikai vámhatárok szerepe fokozatosan elhalványul, miközben a szabályozás és a technológiai alkalmazkodás jelentősége megnő. Az előrejelzések szerint a következő években tovább fog növekedni az Európai Unió belüli és azon kívüli importvolumen, ami nemcsak gazdasági, hanem szabályozási kihívásokat is jelent majd. A Winter modell szerint látható, hogy az importtevékenység ingadozását elsősorban a külső kereslet, az árfolyampolitika és a geopolitikai helyzet befolyásolja.

Az alábbi ajánlások célja, hogy Magyarország és Románia hatékonyabban reagálhasson a globális gazdasági kihívásokra, miközben csökkenti a túlzott importfüggőséget, különösen Kínától. Először is ösztönözni kell az importforrások diverzifikációját: a két országnak más beszerzési partnereket kell keresnie, például Délkelet - Ázsiában, a Balkánon vagy Afrikában, ezzel csökkentve a Kínától való egyoldalú függőséget. Ehhez szorosan kapcsolódik a technológia és az ellátási lánc stratégiák fejlesztése, ami különösen fontos a kisebb, nyitott gazdaságok számára. Saját digitális és logisztikai infrastruktúra fejlesztése lehetővé teszi ezen országok számára, hogy rugalmasabban reagáljanak a globális piaci zavarokra, például járványokra vagy háborús konfliktusokra. A vámbevételek optimalizálása szintén kulcsfontosságú a költségvetés hatékonyságának javításához. Az elektronikus vámrendszerek és az adatvezérelt ellenőrzések bevezetése csökkentheti a vámmentes import okozta költségvetési veszteségeket, miközben növeli

az adóhatóságok hatékonyságát. Ezzel párhuzamosan meg kell erősíteni az Európai Unió belüli kereskedelempolitikai autonómiát: Magyarországnak és Romániának aktívan részt kell vennie az uniós döntéshozatalban, különösen a Kínával kapcsolatos szabályozások és ellenőrzési mechanizmusok kialakításában, saját érdekeik védelmében. Végül, elengedhetetlen a tudatos és folyamatos gazdaságpolitikai kommunikáció. Az importpolitikák változásairól haladéktalanul és egyértelműen tájékoztatni kell a lakosságot és a vállalkozásokat, hogy alkalmazkodni tudjanak az új szabályozási környezethez.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Jelen diplomadolgozat az Európai Unió importtevékenységét kívánja elemezni, különös tekintettel Magyarországra és Románia kereskedelmi szerkezetére, az Európai Unió Vámuniójának hatásaira és a kínai import szerepére. A dolgozat két részre tagolódik: az elméleti rész áttekinti a nemzetközi kereskedelem főbb elméleteit, az Európai Unió vámuniós rendszerének kialakulását, működését és szabályozási kereteit, valamint a globális kereskedelmi partnerek szerepét, különös tekintettel Kína jelentőségét. A gyakorlati rész részletes statisztikai elemzést ad a kutatás tárgyát képező országok uniós importvolumenéről, vámadó - fejlődéséről, árukereskedelmi szerkezetéről és külkereskedelmi jellemzőiről. Az adatok azt mutatják, hogy Magyarország és Románia gazdasága jelentősen integrálódott az EU belső piacába, ugyanakkor érzékenyebbé vált a harmadik országokból, elsősorban Kínából érkező importáramlatokra is. A kínai termékek piaci dominanciája versenynyomást jelentett a helyi iparágakra, egyúttal elősegítette a technológiatranszfert és az árstabilitást. A vámbevételek GDP-arányos csökkenése azt mutatja, hogy a fiskális politika tere egyre inkább a közvetett eszközök felé tolódik el. Az diplomadolgozat azt mutatja, hogy a vámunióhoz való csatlakozás számos előnnyel jár, például az áruk szabad mozgásával és az adminisztráció egyszerűsítésével, ugyanakkor óriási alkalmazkodási kihívásokkal is jár, különösen a kisebb tagállamok számára. A cikkben használt előrejelzési modell (Winter modell) alapján arra lehet következtetni, hogy az import a jövőben is emelkedő tendenciát mutat, és a globalizáció és a digitális kereskedelem térnyerése is ezt a tendenciát fogja ösztönözni.

A kutatásaim megerősíti, hogy az Európai Unió és tagállamai gazdaságai vámunióként egyre összetettebb kereskedelmi hálózatba integrálódtak. Ez új lehetőségeket és kockázatokat jelent, és stratégiai válaszokra van szükség mind uniós, mind tagállami szinten. Magyarország és Románia esetében az importpolitikák kiigazítása, a partnerségi struktúrák diverzifikálása, valamint a vám- és kereskedelmi politikák kiigazítása kulcsfontosságú tényező a jövőbeni gazdasági stabilitás biztosításához.

7. IRODALOMJEGYZÉK

Szerzői források:

ANGYAL Z. (2002) Bevezetés az Európai Unió belső piacának jogába és joggyakorlatába, Miskolc, Gazdász-Elasztik Kft.

Az EU szolgáltatásexportja 1,427-ban eléri a 2023 milliárd eurót (2025), EU Reporter Tudósítója, Eureporter

Bakai K. P. (2022) Az európai uniós és visegrádi vámegyüttműködés helyzete és fejlesztésének lehetőségei, Budapest, Nemzeti Közszoigálati Egyetem

Békés B., Halász Zs. (2021) Forgalmi adók és vámjogi szabályozás alapjai, (H.n.), Wolers Kluwer Kft.

Communication Team (2024) European Union: Origin and history, Telefónica

Dankó L. (2009) Nemzetközi Kereskedelem, Miskolc, Pro Marketing Egyesület

Dézszi Zs. (n.é) A vámtarifa alkalmazásának jogszabályi háttere, Budapest, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

Elekes A. (2018) Nemzetközi gazdaságtan, Budapest, Dialóg Campus Kiadó

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (2023) Globális kínálati háború – a kínai Egy övezet, egy út kezdeményezéstől az uniós Global Gateway stratégiáig, Európai Gazdasági és Suociális Igazgatóság

Fazekas G. (2021) A kínai működtőke-beáramlás az Európai Unió posztszocialista tagállamaiban, Pécs, Pécsi Tudományegyetem

Gelei A. – Gödöny M. – Hálám Sz. – Nietsch T. – Rozgonyi S. – SkráM K. – Teleki J. – Tolnainé Tóth V. – Vizsy J. (2020) Vámlogiszika, Budapest, Budapesti Corvinus Egyetem 102–135.

Gróf A. (2021) Kisértékű áruk importja 2021. július 1-jétől a vám- és adóeljárás szemszögéből, (H.n.), Adó online

Halmi P. (2020) Európai Gazdasági integráció, Budapest, Dialóg Campus

Helen R. (2025) EU to lighten checks on cheap products from sites like Temu and Shein, (H.n.), Reuters

Ines T. P. (2025) What are the most imported and exported products between China and the EU?, (H.n.), Euronews.

Ines T. P. (2025) What is the state of trade relations between EU and China?, (H.n.), Euronews.

Jowita Ś. (2023) The Customs System Of The European Union In The Face Of The Current Challenges Of Customs Handling In Supply Chains, CENTRAL EUROPEAN REVIEW OF ECONOMICS & FINANCE Vol. 43. No 2 (2023) pp. 65-82

Kong Q. (2012) China-EU Trade Disputes and Their Management, Szingapúr, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.,

Krugman, P. & Obstfeld M. (2002). International Economics: Theory and Policy, (H.n.), (K.n.)

Michal O. and Ines W. (2019) International Law of Customs Unions: Conceptual Variety, Legal Ambiguity and Diverse Practice, The European Journal of International Law Vol. 30 no. 2, Oxford University Press on behalf of EJIL Ltd.

Meisel S. (2008) Az Európai Unió Kereskedelempolitikája: Dilemmák És Válaszok, MTA Tudományos Füzetek 3.Vol. 2. 85-96

Szabó D. és Trautmann L. (2020) Globalizáció – gazdaságpolitika – Kína, KÖZ-GAZDASÁG, 15 (3). pp. 82-105

Szabó S. G. (2024) Az unió kínai imporjának fele három országban, (H.n.), Infostart

Szabó M. (n.é.) Az Európai Unió Közös Kereskedelempolitikája, (N.a)

The Editors of Encyclopaedia Britannica (N.a.) Custom Union, (H.n.), (K.n.)

Tolnai D. (2025) Helyzetjelentés az USA – EU kereskedelmi háborúról, (H.n.), Magyar Vámügyi Szövetség

Vigh L. (2020) Az Európai Unió Átalakított Kereskedelempolitikai Rendszere, ACTA PERIODICA (EDUTUS), 21. pp. 100-111

Online források:

[ds-059331] International trade of EU and non-EU countries since 2002 by SITC (letöltés dátuma: 08.03.2025.)

[ei_etea_m] Euro area international trade - monthly data (letöltés dátuma: 29.04.2025.)

[ext_lt_intratrd] Intra and Extra-EU trade by Member State and by product group (letöltés dátuma: 31.04.2025.)

[EXT_LT_INTROEU27_2020] Share of European Union EU27 (from 2020) in the World Trade (letöltés dátuma: 29.03.2025.)

[ext_lt_intertrd\$defaultview] International trade of EU, the euro area and the Member States by SITC product group (letöltés dátuma: 15.03.2025.)

[ext_lt_maineu] Extra-EU trade by partner (letöltés dátuma: 14.04.2025.)

[ext_st_eu27_2020sitc\$defaultview] EU27 (from 2020) trade by SITC product group (letöltés dátuma: 03.04.2025.)

[gov_10a_taxag] Main national accounts tax aggregates (letöltés dátuma: 21.04.2025.)

[tec00001] Gross domestic product at market prices (letöltés dátuma: 11.04.2025.)

[tec00110] Goods and services, imports and exports (letöltés dátuma: 10.05.2025.)

[tet00004] Imports of goods and services in % of GDP (letöltés dátuma: 12.05.2025.)

<http://ecopedia.hu/vamkedvezmenyek>

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ext_lt_maineu__custom_16412317
(letöltés dátuma: 06.05.2025.)

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/tec00001__custom_16666610 (letöltés dátuma: 12.05.2025.)

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4187653/20614054/top-10-partners-international-trade-services-2023.jpg/a38f858b-a04f-3bbc-7ddb-97a9ca236f71?t=1738137329662>

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods_by_partner#:~:text=The%20following%20section%20presents%20information,the%20United%20Kingdom%20and%20Switzerland

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=celex%3A12008E218+%28>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:31987R2658>

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=legissum%3Acustoms_union

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT>

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1987R2658:20000101:HU:PDF>

https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/customs.html?locale=hu&root_default=SUM_1_CODED%3D12

https://european-union.europa.eu/easy-read_hu

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_hu

https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/trade_hu

https://nav.gov.hu/vam/e-kereskedelem/webes_rendeles/Vameljaras_elvezgese20170918

<https://njt.hu/jogszabaly/2003-126-00-00.21>

https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/china_en

https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement_en

https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_en

<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/hu/content/vamtarifak-0>

<https://tradingeconomics.com/hungary/imports-by-country> (letöltés dátuma: 12.05.2025.)

<https://tradingeconomics.com/romania/imports-by-country> (letöltés dátuma: 12.05.2025.)

<https://www.consilium.europa.eu/hu/infographics/the-eu-s-role-in-global-trade/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-trade-legislation/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/trade-agreements/>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/united-states/#0>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2023/10/23/trade-council-adopts-a-regulation-to-protect-the-eu-from-third-country-economic-coercion/>

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/27/az-unio-bevetelei>

https://www.gkicenter.hu/kisaru/44_vmeljrsok.html

https://www.parlament.hu/irom37/9171/alapszerzodes/i_11957e-hu.pdf

<https://www.reuters.com/business/retail-consumer/eu-tighten-checks-cheap-products-sites-like-temu-shein-2025-02-03/>

ÁBRAJEGYZÉK LISTÁJA

Ábra 1: Az Európai Unió tagországai	12
Ábra 2: Az Európai Unió gazdasági szerepe a globális kereskedelem terén.....	21
Ábra 3: Az Európai Unió legnagyobb export – és importpartnerek	22
Ábra 4: Importvámok és díjak (ÁFA nélkül) az államháztartás és az Európai Unió-intézmények bevételei, százalékos megoszlás (2025)	34
Ábra 5: Az Európai Unió által beszedett vámbevétel a GDP arányában 2014 – 2024, százalékos megoszlás (2025)	35
Ábra 6: Európai Unió tagországok vámbevételeinek alakulása a GDP arányában 2024 évben, százalékos megoszlás (2025).....	37
Ábra 7: Az EU27 országainak importadatai: Belső áruforgalom elemzése 2024, százalékos megoszlás (2025)	38
Ábra 8: Az EU27 országainak importadatai: Külkereskedelmi áruforgalom elemzése 2024, százalékos megoszlás (2025).....	39
Ábra 9: Extra - EU áruforgalma fő kereskedelmi partnerek szerinti összehasonlítás import szempontjából 2020 és 2024 időszak, százalékos megoszlás (2025)	40
Ábra 10: A nemzetközi árukereskedelem alakulása 2014 – 2024, százalékos megoszlás (2025)	41
Ábra 11: A nemzetközi árukereskedelem alakulása 2024, százalékos megoszlás (2025)	42
Ábra 12: Az Európai Unió kereskedelmi mérlege termékcsoportok szerint 2014 – 2024, százalékos megoszlás (2025)	44
Ábra 13: Főbb importcikkek termékenként az Európai Unión kívüli importból 2024, százalékos arány (2025).....	45
Ábra 14: Az Európai Unió és Kína közötti import forgalom havi lebontásban, százalékba kifejezve 2024, százalékos megoszlás (2025)	46
Ábra 15: Az Európai Unió Kínával folytatott kereskedelme termékcsoportok szerint 2024 – es adatok, százalékos megoszlás (2025)	48
Ábra 16: Az Európai Unióba Kínából importált legtöbb áru 2024 – es adatok, százalékos megoszlás (2025)	50
Ábra 17: Az Európai Unió Kínából irányuló áruimportja 2024, százalékos megoszlás (2025) ...	51

Ábra 18: Az Európai Unióba érkező 150 euró alatti csomagok aránya, százalékos megoszlása (2025).....	52
Ábra 19: Magyarország importvámjai és díjai (ÁFA nélkül) az államháztartás és az Európai Unió - intézmények bevételei 2003 és 2023 között, százalékos megoszlás (2025).....	53
Ábra 20: Románia importvámjai és díjai (ÁFA nélkül) az államháztartás és az Európai Unió - intézmények bevételei 2003 és 2023 között, százalékos megoszlás (2025)	54
Ábra 21: Áruk és szolgáltatások importjának alakulása 2014 és 2024 között, százalékos megoszlás (2025).....	55
Ábra 22: Magyarország és Románia importjának aránya GDP-hez viszonyítva 2014 és 2024 között, százalékos arány (2025)	56
Ábra 23: Magyarország és Románia vámbevételeinek alakulása a GDP arányában 2014 és 2024 között, százalékos megoszlás (2025)	57
Ábra 24: Magyarország legnagyobb import partnerei 2024, százalékos megoszlás (2025)	58
Ábra 25: Románia legnagyobb import partnerei 2024, százalékos megoszlás (2025)	59
Ábra 26: Magyarország és Románia Kínából irányuló áruimportja 2014 és 2024 között, százalékos megoszlás (2025)	61
Ábra 27: Az Európai Unió import előrejelzés vizsgálat Winter módszerrel (2025).....	62
Ábra 28: Magyarország és Románia import előrejelzés vizsgálat Winter módszerrel (2025)	63

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: _____ Bálint Ágota _____
A Hallgató Neptun kódja: _____ YZTCN _____
A dolgozat címe: _____ Az Európai Unió országok
importtevékenységeinek elemzése _____
A megjelenés éve: _____ 2025 _____
A konzulens intézetének neve: _____ Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Kaposvári
Campus _____
A konzulens tanszékének a neve: _____ Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet _____
_____ Befektetés, Pénzügyi és Számviteli Tanszék _____

Kijelentem, hogy az általam benyújtott portfólió egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: _____ 2025 _____ év _____ 11 _____ hó _____ 3 _____ nap

Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Bálint Ágota (név) (hallgató Neptun azonosítója: YZTVCN) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: _____ 2025 _____ év _____ 11 _____ hó _____ 3 _____ nap

belső konzulens

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Bálint Ágota
Neptun-kódja:	YZTVCN
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☐ BSc/BA ☒ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	Diplomadolgozat - USINM040N
A munka címe:	Az Európai Unió országok importtevékenységeinek elemzése

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Fordítás, Ötletelés	ChatGPT	Elméleti rész kidolgozása során, ahol idegen nyelvű szakirodalmat használtam fel

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója, elérhetősége	MI-neve, Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt:Csíkkarcfalva....., 2025.11..... hó3... nap

.....

 Hallgató aláírása

.....

 Konzulens/Témavezető aláírása